

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ
ИА „ОДИТ НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ“

ОБОБЩЕНИЕ

**НА СРЕЩАНИТЕ В ПРАКТИКАТА НА ОДИТНИЯ ОРГАН НАРУШЕНИЯ ЗА
ОГРАНИЧИТЕЛНИ ИЗИСКВАНИЯ И НАСОКИ ЗА ИЗБЯГВАНЕТО ИМ**

ЦЕЛ: Да подпомогнем всички участници в системата за управление и контрол за постигане на еднакво разбиране относно съдържанието на нередностите за ограничителни изисквания съобразно подхода на одиторите от Европейската комисия и Одитния орган, както и за предприемане на мерки за избягване на подобни нередности.

ОТКАЗ ОТ ИЗЧЕРПАТЕЛНОСТ:

Обобщението не съдържа изчерпателен списък на всички възможни отклонения при формулирането на изисквания, които необосновано ограничават участието на лицата в процедурата, както не съдържа и всички възможни начини за избягване на срещаните от нас грешки.

Посочените в текста примери за избягване не са всички възможни варианти.

Настоящото обобщение допълва направените през 2015, 2016, 2017, 2018 г. и 2019 г. анализи, като са включени и допълнителни примери за отклонения, установени в резултат на одитите от 2019 г. по програмите за програмен период 2014-2020. Някои от дадените в предходни редакции на документа примери са отпаднали поради липса на актуалност от гледна точка на приложимото законодателство.

Съдържание

I. ОГРАНИЧИТЕЛНИ ИЗИСКВАНИЯ СПРЯМО ЧУЖДЕСТРАННИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ОПЕРАТОРИ	4
I.1. Относими към строителството изисквания	4
I.2. Относими към строителството в областта на железопътния транспорт изисквания.....	5
I.3. Относими към туроператорска дейност изисквания	5
I.4. Изисквания за вписване в различни регистри	5
I.5. Относими към поръчки за доставки на храни и хранителни продукти.....	6
II. НЕПРОПОРЦИОНАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ОТНОСНО ПРАВОСПОСОБНОСТТА НА УЧАСТНИЦИТЕ	9
II.1. Изисквания за наличие на регистрационни, лицензионни, разрешителни режими или други сертификати за участниците, които не са необходими за изпълнението на поръчката	9
II.2. Неизпълними при подаване на офертите изисквания.....	10
II.3. Неизпълними и/или неотносими изисквания към изпълнителите.....	11
II.4. Непропорционални изисквания относно категорията строежи	11
II.5. Други ограничения във връзка с правоспособността.....	12
III. ИЗИСКВАНИЯ, КОИТО ВОДЯТ ДО НЕРАВНО ТРЕТИРАНЕ НА РАЗЛИЧНИТЕ ВИДОВЕ УЧАСТНИЦИ.....	14
IV. НЕПРОПОРЦИОНАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ОТНОСНО ИКОНОМИЧЕСКОТО И ФИНАНСОВО СЪСТОЯНИЕ НА УЧАСТНИЦИТЕ.....	18
V. НЕПРОПОРЦИОНАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ОТНОСНО ТЕХНИЧЕСКИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ НА УЧАСТНИЦИТЕ	21
V.1. Относно опита на участниците.....	21
V.2. Относно техническото оборудване на участниците	27
VI. НЕПРОПОРЦИОНАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ОТНОСНО ПРОФЕСИОНАЛНАТА КОМПЕТЕНТНОСТ НА УЧАСТНИЦИТЕ И НАЧИН ЗА ДОКАЗВАНЕТО ИМ.....	30
VI.1. Относно вида на професионалната квалификация на експертите.....	30
VI.2. Относно вида на опита на експертите	33
VI.3. Относно продължителността на опита на експертите	37
VI.4. Изискване за спазване на национални регулаторни режими относно експертите при подаване на оферта	40
VI.5. Относно броя на експертите	43
VII. НЕОБОСНОВАНИ ОГРАНИЧЕНИЯ ПРИ ПОЛЗВАНЕ КАПАЦИТЕТА НА ДРУГИ ФИЗИЧЕСКИ И/ИЛИ ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА	44

VII.1. Относно техническото оборудване	44
VII.2. Относно екипа за изпълнение на поръчката	45
VIII. ФИНАНСОВО ВЛИЯНИЕ	48

I. ОГРАНИЧИТЕЛНИ ИЗИСКВАНИЯ СПРЯМО ЧУЖДЕСТРАННИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ОПЕРАТОРИ

I.1. Относими към строителството изисквания

1. Участникът трябва да притежава валидна застраховка „Професионална отговорност“ по чл. 171, ал. 1 от ЗУТ;
2. Участниците следва да са вписани в Централния професионален регистър на строителя;
3. Участниците да притежават удостоверение от ДНСК за правото да упражняват дейностите по чл. 166, ал. 1, т. 1 от ЗУТ/ да са вписани в регистъра на ДНСК като консултанти по оценяване на съответствието на инвестиционните проекти и/или упражняване на строителен надзор;
4. Удостоверение от Камарата на архитектите или от Камарата на инженерите в инвестиционното проектиране за вписване в регистрите по чл. 6 от ЗКАИИП на лицата с пълна проектантска правоспособност;
5. Удостоверение за вписване на лицата, правоспособни да извършват дейности по кадастър, по геодезия и по картография в регистрите на АГКК по чл. 12, т. 8 от Закона за кадастъра и имотния регистър;
6. Участникът трябва да разполага с ключови експерти: „проектант - технолог по пречистване на отпадъчни води“ и „специалист по електромеханика“, притежаващи удостоверения за пълна проектантска правоспособност, както и с екип от неключови експерти - проектанти с необходимата квалификация и проектантска правоспособност по съответните части на инвестиционния проект, съгласно чл. 229, чл. 230 от ЗУТ и чл. 10 от ЗКАИИП;
7. Участниците в процедурата да представят Удостоверение за вписване в Централния професионален регистър на строителя за изпълнение на строежи с обхват, отговарящ на вида на строежа, предмет на обществената поръчка, както и на категорията му, съгласно чл. 137, ал. 1 т. 1, б. „м“ от Закона за устройство на територията;
8. Участникът следва да осигури проектанти, които да притежават удостоверение за пълна проектантска правоспособност съгласно чл. 230 от ЗУТ и чл. 10 от Закона за камарата на архитектите и инженерите в инвестиционното проектиране;
9. Участникът трябва да разполага с технически правоспособни лица. Техническа правоспособност може да бъде призната на чуждестранно лице при условията на взаимност, установени за всеки конкретен случай, когато притежава диплома, легализирана по съответния ред, и когато отговаря на изискванията на ЗУТ;
10. В проектантския екип да бъде включен и консултант за изготвяне на технически паспорти на сгради, притежаващ удостоверение от ДНСК. За понятието „консултант за съставяне на технически паспорти“ да се има предвид „консултант, получил удостоверение по реда на Наредбата по чл. 166, ал. 2 от ЗУТ“;
11. Когато участникът е обединение, което не е юридическо лице, да притежава регистрацията в регистъра на Камарата на архитектите, съответно на Камарата на инженерите в инвестиционното проектиране;
12. Участникът или неговият подизпълнител трябва да притежават копие на Удостоверение за дейност, съгласно изискванията на Наредба № 6 от 25 ноември 2004 г. за Технически

правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за пренос, съхранение, разпределение и доставка на природен газ;

13. Участникът трябва да разполага със собствена или наета техника и механизация за изпълнение на строителните и монтажни работи, включително акредитирана от ИА „Българска служба за акредитация“ (БСА) лаборатория за контрол на качеството на извършваните земни и пътни работи;

14. Участникът да осигури експерт геодезист, който да притежава свидетелство за правоспособност за извършване на дейности по кадастър, издадено при условията и по реда на глава втора от ЗКИР съгласно чл. 24, ал. 1 от ЗГК.

I.2. Отноими към строителството в областта на железопътния транспорт изисквания

1. Участниците да докажат, че са определени за „лице за оценка“ по националните правила за безопасност или националните технически правила по Директива 2008/57/ЕО (оперативна съвместимост на железопътната система в рамките на Общността) и че са получили разрешение от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията;

2. Участниците трябва да приложат удостоверения за успешно положен изпит по Наредба № 58 от 2.08.2006 г. за правилата за техническата експлоатация, движението на влаковете и сигнализацията в железопътния транспорт;

3. Участниците трябва да представят удостоверение за лицата „технически ръководител“ за придобита III квалификационна група, за работа с ел. напрежение съгласно „Правилник за БЗРЕТЦ и РМ“ и ПБЗРЕС до 1000V от 2005 г. (без да са добавени думите „или еквивалент“);

4. Удостоверение/свидетелство за правоспособност съгласно Наредба № 56/2003 г. за изискванията, условията и реда за обучение на кандидатите за придобиване на правоспособност, изисквана от персонала, отговорен за безопасността на превозите с железопътен транспорт, или признаване на такава правоспособност и реда за провеждане на проверочните изпити на лицата от персонала, отговорен за безопасността на превозите.

I.3. Отноими към туроператорска дейност изисквания

1. Участниците да имат правото да продават самолетни билети, в това число на територията на Република България, съгласно действащото към датата на обявяване на поръчката законодателство в Република България;

2. Участникът следва да е регистриран по Закона за туризма в Регистъра на туроператорите и туристическите агенти към Министерството на туризма и да притежава валидна за срока на изпълнението на поръчката застрахователна полица или еквивалентен документ в съответствие със Закона за туризма;

3. Участникът следва да е регистриран по Закона за туризма в Регистъра на туроператорите и туристическите агенти към Министерство на туризма.

I.4. Изисквания за вписване в различни регистри

1. Представяне на валидно разрешение/удостоверение за търговия на едро с медицински изделия на територията на Република България от категория 12 – изделия за диагностична и терапевтична радиация, издадени по реда на Закона за медицинските изделия;

2. Консултантите да бъдат вписани в Единния регистър на медиаторите към Министерство на правосъдието;

3. Участниците да представят списък - декларация за техническото оборудване за разполагаемите автокранове, придружен със сертификати за извършен периодичен контрол от ДАМТН по реда на Наредбата за безопасната експлоатация и техническия надзор на повдигателни съоръжения;
4. Участниците да разполагат с механизация, за която се представят копия на удостоверение/талон за регистрация в КТИ за механизацията и копия на талони за регистрация в КАТ на товарните автомобили;
5. Изискване за представяне на копие от лицензия за работа с източници на йонизиращи лъчения по чл. 15, ал. 3 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия;
6. Участникът трябва да разполага с автомобил с висока проходимост и ремарке, които да са одобрени от Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ) и да имат ветеринарно-медицинско свидетелство (ВМС) за транспорт на мъртви животни;
7. Участникът трябва да разполага с експерт „ръководител на екип“, с „квалификация и капацитет за маркиране на птици“, притежаващ разрешително от МОСВ за опръстенияване през последните три години;
8. Участникът следва да осигури ръководител на дейности по консервация и реставрация, който да притежава удостоверение за регистрация съгласно чл. 165, ал. 3 от ЗКН, респективно да е вписан в регистъра към Министерство на културата;
9. Участникът да е вписан в регистър на лицата по Закона за енергийната ефективност и да представи удостоверение, издадено от АУЕР;
10. Участникът да е вписан в регистъра по чл. 12, т. 8 от Закона за кадастъра и имотния регистър;
11. Участникът да е регистриран администратор съгласно Закона за защита на личните данни.

I.5. Отноsimи към поръчки за доставки на храни и хранителни продукти

1. Удостоверение за регистрация по чл. 12 от Закона за храните за търговия с храни, издадено от областната дирекция по безопасност на храните (ОДБХ) по местонахождението на обекта;
2. Протокол в оригинал от изпитване на млечни продукти от лабораторията на Националния референтен център по безопасност на хранителните продукти от животински произход;
3. Валидни разрешителни за превоз съгласно изискванията на Областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ) и РЗИ;
4. Удостоверение за регистрация на транспортното средство от ОДБХ, съгласно чл. 246, ал. 4 от Закона за ветеринарномедицинската дейност и отговарящ на изискванията на Наредбата за хигиената на храните - за всеки един автомобил.

I.6. Други ограничителни изисквания

1. В процедурата за възлагане на обществената поръчка може да участва всяко българско физическо или юридическо лице, както и техни обединения;
2. Призната в Република България правоспособност и/или образование на предложените експерти;
3. Участниците да имат опит в извършването на автомобилен превоз на територията на Република България;

4. Участниците да разполагат с валидна застраховка по чл. 20, ал. 3 от Закона за кадастъра и имотния регистър (ЗКИР);
5. Участниците да имат офис на територията на гр. София;
6. Участниците да са вписани в регистъра на МОН, като обучителна организация.

При изброените по-горе примери (I.1.- I.6.) възложителят:

- *от една страна е изискал от участниците да отговорят на изискване, което е регламентирано в българското законодателство – изискване за регистрация, лиценз, уведомяване и др.;*
- *от друга страна изрично не е указал, че чуждестранните икономически оператори могат да докажат правото да изпълняват съответната дейност при подаване на офертите с документи от държавата, в която са установени;*
- *изискано е признаване на образование и/или правоспособност при подаване на офертите, въпреки задължението за допускане на чуждестранни икономически оператори, имащи правото да извършат съответната дейност съгласно законодателството в държавата, в която са установени;*
- *изискването за опит е с ограничен териториален обхват и необосновано ограничава лица, не само чуждестранни, но и местни, които са реализирали сходен опит на територията на друга/и държава/и;*
- *изискването за офис на определена територия и/или град към момента на подаване на офертата е необосновано и неотнормено към възможността икономическият оператор да изпълни поръчката. Допустимо е да се изиска наличието на подобен ресурс от определения за изпълнител участник.*

НАСОКИ ЗА ИЗБЯГВАНЕ НА НАРУШЕНИЯТА ПО Т.1

За да избегне изброените по-горе отклонения, възложителят следва:

- изрично да предостави възможност кандидати или участници в процедурата да бъдат всички български или чуждестранни физически или юридически лица или техни обединения, както и всяко друго образувание;
- изрично да укаже, че всеки чуждестранен участник/кандидат/експерт може да докаже правото си да осъществява определена дейност с документи, издадени от държавата, в която е установен;
- при формулиране на изискването да не реферира към национални регистри или български нормативни актове, например правилната формулировка може да бъде:
 - ✓ участникът да има право да осъществява строителство, втора категория, четвърта група строежи или сходно на предмета на поръчката строителство;
 - ✓ участникът да има застраховка професионална отговорност за строителство на обекти втора категория, четвърта група строежи или за строителство, сходно на предмета на поръчката;
 - ✓ участникът да е застраховал професионалната си отговорност за дейността по строителен надзор за втора категория, четвърта група строежи;
 - ✓ участникът да има право да извършва дейности по строителен надзор;
 - ✓ експертът да има пълна проектантска правоспособност;
 - ✓ експертът да има правото да извършва дейности по кадастъра;

- ✓ участникът да има право да осъществява дейности, свързани с проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за пренос, съхранение, разпределение и доставка на природен газ, когато е приложимо към предмета на поръчката;
- ✓ експертът да има правоспособност относно безопасността на превозите с железопътен транспорт;
- ✓ участникът да осигури експерти, които имат право да извършват дейности по консервация и реставрация в приложимата област;
- ✓ участникът да има право да извършва дейности, свързани с енергийната ефективност;
- ✓ участникът да има валидно разрешение/удостоверение за търговия на едро с медицински изделия.
- ✓ участникът да има право да изпълнява туроператорска или туристическа агентска дейност;
- ✓ участникът да има право да извършва превоз на храни и/или да изпълнява дейности по търговия с храни и др.
- при поставени изисквания за опит и/или наличие на определени технически ресурси, същите да не се ограничават до определена държава, област, територия, район, град и др. Изискването за наличие на офис и/или сервиз на определено място да бъде доказано от избрания изпълнител, като към момента на подаване на офертата може да се изиска от участниците да декларират, че ще осигурят подобен офис и/или сервиз при изпълнението на поръчката.

II. НЕПРОПОРЦИОНАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ОТНОСНО ПРАВОСПОСОБНОСТТА НА УЧАСТНИЦИТЕ

II.1. Изисквания за наличие на регистрационни, лицензионни, разрешителни режими или други сертификати за участниците, които не са необходими за изпълнението на поръчката

1. Участникът или неговият подизпълнител трябва да притежава копие на Удостоверение за дейност, съгласно изискванията на Наредба № 6 от 25 ноември 2004 г. (изм. и доп., ДВ бр. 1 от 3.01.2012 г.) за Технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за пренос, съхранение, разпределение и доставка на природен газ.

Предметът на поръчката е за извършване на строителни и монтажни работи за реставрация, консервация и социализация на паметници на културата и не са налични обекти от газопреносна мрежа, хранилища инсталации и др. подобни, поради което поставеното условие не е относимо и необходимо за изпълнението на дейностите, предмет на възлагане.

2. Участникът да е лицензиран „Център за професионално обучение” (ЦПО) и да притежава лицензия, издадена от Национална агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) към Министерски съвет, която да му позволява извършването на обучения, предмет на настоящата поръчка.

Предметът на поръчката е за провеждане на обучения, а не за придобиване на квалификация по професия или по част от професия по смисъла на чл. 5, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, поради което поставеното условие не е относимо и необходимо за изпълнението на дейностите предмет на възлагане.

3. Участникът да е регистриран одитор съгласно Закон за независимия финансов одит (ЗНФО) **или**

Участникът трябва да бъде правоспособен дипломиран експерт-счетоводител или специализирано одиторско предприятие, вписано в специалния регистър към Института на дипломираните експерт-счетоводители в България.

Предметът на поръчката е за изпълнението на одиторски процедури относно проект, а не за изразяване на независимо одиторско мнение относно достоверното представяне във всички аспекти на същественост във финансовите отчети, т.е. изискването е непропорционално и неотнормимо към предмета на поръчката, както и не е необходимо за изпълнение на дейностите от предмета на поръчката.

4. Участникът следва да е регистриран в Националния филмов център към Министерство на културата.

Предметът на поръчката е разработване на интерпретативни програми, които включват видео и графични проекции и филм, изработен със способите на компютърна анимация и прожектиран върху стена, а не дейности, изискващи наличието на регистрация по реда на Закона за филмовата индустрия, т.е. изискването е непропорционално и неотнормимо към предмета на поръчката, включително не е необходимо за изпълнение на дейностите от предмета на поръчката.

5. При поръчка с предмет доставка на транспортно средство възложителят е поставил изискване участниците да притежават сертификати по стандарти ISO 9001:2008, ISO

14001:2004 и OHSAS 18001:2007 с обхват производство, доставка и сервиз на туристически влакчета и ремаркета за влакчета или еквивалент.

Поставеното изискване за обхват на сертификата в частта производство е ограничително спрямо икономическите оператори, които не са производители, а дистрибутори, представители или други икономически оператори, имащи права да доставят или продават транспортните средства, които са обект на доставка.

6. При поръчка за доставка на строителни машини и оборудване е поставено изискване за въведени и сертифицирани системи за управление на здравето и безопасността при работа по BS OHSAS 18001 или еквивалент.

С оглед предмета на поръчката не е необходимо и обосновано участниците в процедурата, независимо и извън задълженията си по Закона за здравословни и безопасни условия на труд да осигури здравословни и безопасни условия на труд съобразно спецификата на провежданата дейност и изискванията на техническото, технологичното и социалното развитие с цел защитата на живота, здравето и работоспособността на работещите лица, да имат въведена и сертифицирана система за управление на здравето и безопасността при работа по BS OHSAS 18001. Поставеното изискване необосновано възпрепятства участието на лица в процедурата, които имат капацитета да изпълнят доставката на машините и сервизното им обслужване, но не притежават посочения сертификат.

7. В поръчка за доставка и монтаж на оборудване за училищна сграда е поставен критерий участниците да имат статут на обучителен център за територията на България за предлаганото специализирано електронно съдържание, като трябва да фигурират в регистъра на МОН като обучителна организация с право за издаване на удостоверения.

Предметът на поръчката не е „провеждане на обучения“, а доставка на оборудване за училищна сграда, поради което условието не е относимо и не е необходимо за преценка на качествата на участника.

II.2. Неизпълними при подаване на офертите изисквания

1. Участниците да притежават разрешение на регионална здравна инспекция (РЗИ) за извършване на дейности, свързани с разрушаване на азбестосъдържащи материали, като копие от последното се представя в офертата.

Съгласно Закона за здравето редът за издаване на изискуемото разрешение е свързан с конкретен повод и работа, а не принципно разрешително за извършването на тази дейност, поради което условието за участие е неизпълнимо към момента на подаване на офертата. Представянето на цитираното разрешение би следвало да се изисква единствено от изборния за изпълнител.

2. Участниците да притежават удостоверение за регистрация на транспортно средство за превоз на храни от **неживотински** произход, издадено от Областна дирекция по безопасност на храните.

*Съгласно Закона за ветеринарномедицинската дейност, на регистрация подлежат моторните превозни средства, с които се извършва превоз на храни от **животински** произход, поради което поставеното условие е неизпълнимо и незаконосъобразно.*

3. Участниците да представят копие от разрешение по чл. 15, ал. 4, т. 13 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ЗБИЯЕ) за внос и износ на източници на йонизиращи лъчения или на части от тях.

Разрешение за внос на източници на йонизиращи лъчения се издава във връзка с доставка на конкретно оборудване за конкретно определено лице, т.е. във връзка с еднократен превоз на радиоактивни вещества. Изисканото разрешение не може да бъде издадено към момента на подаване на офертата.

II.3. Неизпълними и/или неотнормирани изисквания към изпълнителите

1. Участниците да представят копие на лицензия за работа с източници на йонизиращи лъчения по чл. 15, ал. 3, т. 2 от ЗБИЯЕ за стопански, медицински, ветеринарномедицински, научни цели. При изпълнител чуждестранно лице, непритежаващ изискуемата лицензия, същият се задължава в 25-дневен срок от получаване на решението за определянето му за изпълнител да представи цитираната лицензия.

Съгласно Закона за безопасно използване на ядрената енергия председателят на агенцията издава съответната лицензия в срок до два месеца. Поставеното условие има разубеждаващ ефект, тъй като нормативният срок за издаването на съответната лицензия е по-дълъг от предоставения от възложителя срок в обявлението за поръчката.

2. В поръчка за строителство се изисква от участниците да оферират общ срок на изпълнение, в рамките на който се включва и срок за въвеждане на обекта в експлоатация с Акт обр. 16, както и срок за съобщаване на дефекти, който започва да тече от момента на въвеждане в експлоатация. Независимо дали тези срокове подлежат на оценка от комисията или не, избраният изпълнител е обвързан с тях чрез договора. Изпълнителят не е в състояние да повлияе върху срока за въвеждане в експлоатация на обекта и производния срок с неговия начален момент.

Така формулираните изисквания относно техническото предложение, в частта за срока за въвеждане в експлоатация, не позволяват да се оферира обоснован и изпълним срок за реализиране на поръчката, поради което необосновано ограничават участието в процедурата.

II.4. Непропорционални изисквания относно категорията строежи

1. Удостоверение за вписване в професионален регистър на строителя за изпълнение на строежи от IV-та група, **I-ва категория**, като обектът на строеж съгласно условията на възложителя е **II-ра категория**.

2. Удостоверение за вписване в професионален регистър на строителя за изпълнение на строежи от I-ва група, **II-ра категория**, като обектът на строеж съгласно условията на възложителя е **IV-та категория**.

3. Удостоверение за вписване в професионален регистър на строителя за изпълнение на строежи II-ра категория, **всички групи**, като обектът на строеж съгласно условията на възложителя е **IV-та група**, II-ра категория.

4. Удостоверение за вписване в професионален регистър на строителя за изпълнение на строежи **II-ра група**, I-ва категория, като обектът на строеж е **I-ва група**, I-ва категория.

5. Валидна застраховка за професионална отговорност за вреди, причинени на други участници в строителството, за **I-ва категория** строежи, като обектът на строеж е **III-та категория**.

6. Регистрация в Централен професионален регистър на строителя за I-ва група, **IV-та категория** строеж, а **чуждестранните лица** – документ съгласно законодателството на държавата, в която са установени за **II-ра категория** строежи.

Изискването е различно за икономическите оператори съобразно държавата, в която са установени. Изискването към чуждестранните лица за строежи от II-ра категория не е необходимо за изпълнение на поръчка, която представлява обект от IV-та категория.

При всички изброени примери възложителят е изискал категория и/или група строежи, която не съответства на изискуемата/ необходимата за изпълнение на строителството.

7. Включване на различни по категория обекти в предмета на една обособена позиция за строителен надзор, в комбинация с изискване за валидна застраховка „Професионална отговорност“ по чл. 171 от ЗУТ за всички категории строежи от позицията.

В конкретния случай необоснованото ограничение произтича от невъзможността за част от предмета на поръчката, включен в обособената позиция, да участват тези икономически оператори, които имат необходимите правоспособност, застраховки професионална отговорност и технически възможности.

II.5. Други ограничения във връзка с правоспособността

Участниците трябва да бъдат оторизирани от производителите на предлаганите медицински изделия за участие в конкретната обществена поръчка.

Възложителят е ограничил правото на икономическите оператори да ползват оторизация за доставка на оборудването по принцип.

НАСОКИ ЗА ИЗБЯГВАНЕ НА НАРУШЕНИЯТА ПО Т.II

За да избегне изброените по-горе отклонения, възложителят следва:

- да не формулира изисквания, в т.ч. за наличието на сертификати, които не са необходими за изпълнението на дейностите от предмета на поръчката, и да не определя условия, които са неизпълними;
- да формулира изисквания, които са пряко свързани с предмета на обществената поръчка, т.е. абсолютно необходими са за изпълнение на дейностите от предмета на поръчката. Ако съответното разрешително/ лиценз/ регистрация не е необходимо/а за законосъобразното изпълнение на дейностите от предмета на поръчката, възложителят няма право да изисква представянето му/й;
- да не формулира изисквания относно правоспособността на участниците, които могат да бъдат изпълнени само от участниците, определени за изпълнители – когато разрешението/ лиценз/ регистрацията се издават за конкретната дейност, която ще се изпълнява в резултат на договора за обществена поръчка, възложителят няма правно основание да изисква от участниците при подаване на офертите да разполагат с тези документи, тъй като е невъзможно издаването им по принцип;
- да не формулира изисквания за получаване на разрешително/ лиценз/ регистрация от участника, определен за изпълнител, в срокове и/или при условия, които не съответстват на правно установените изисквания за това;

- да формулира изисквания, които съответстват на изискванията за изпълнение на поръчката, като например:
 - ✓ при строеж IV-та група, II-ра категория съгласно разрешението за строеж или др. документи при възложителя (инвестиционни/ работни планове и т.н.) изискването относно правоспособността на участниците следва да е участникът да докаже, че има право да изпълнява IV-та група, II-ра категория строежи;
 - ✓ при строеж III-та категория съгласно разрешението за строеж или др. документ при възложителя (инвестиционни/ работни планове и т.н.) изискването за застраховка за професионална отговорност следва да е участникът да докаже, че е застраховал професионалната си отговорност за строежи III-та категория.
- да отчита обстоятелството, че регистрираните за по-висока категория строители имат право да изпълняват строителство от по-ниска категория, но това е неприложимо при групите – правоспособността на строителя се разпростира само до групите, за които изрично е вписан.
- да формулира изискване за оторизация от производителя при поръчки за доставка/услуги по принцип, без да изисква същата да е за конкретната процедура.

III. ИЗИСКВАНИЯ, КОИТО ВОДЯТ ДО НЕРАВНО ТРЕТИРАНЕ НА РАЗЛИЧНИТЕ ВИДОВЕ УЧАСТНИЦИ

1. Възложителят е поставил изискване, че участник в процедурата може да бъде всяко българско и/или чуждестранно **физическо или юридическо лице**.

Изискването е в нарушение на чл. 2, ал. 1, т. 1 във връзка с чл. 10, ал. 1 от ЗОП, тъй като с условието се ограничава възможността за участие на обединения, които по закон имат правото да участват в процедури за възлагане на обществени поръчки.

2. Общият оборот на участника, за последните три финансови години трябва да бъде не по-малко от: 1 000 000 лв. Общият оборот на участника за последните три финансови години, реализиран в резултат от изпълнението на сходни с обекта на поръчката дейности, трябва да бъде не по-малко от 400 000 лв. В случай на участници обединения изискванията се отнасят за **всеки от партньорите в обединението**.

Изискванията са в нарушение на чл. 2, ал. 1, т. 1 във връзка с чл. 10, ал. 1 от ЗОП, тъй като с тях се поставят различни условия относно годността на различните видове участници - физически и юридически лица и обединения от тях, което от една страна ограничава участието на лицата в процедурата, а от друга страна нарушава принципите за равно третиране и недопускане на дискриминация на различни видове участници по чл. 2, ал. 1, т. 1 от ЗОП.

3. Всеки участник в обединението следва да покрива поне 33 % от изискванията за общ и специализиран оборот за последните три години, а водещият член на обединението да покрива не по-малко от 67 % от това изискване.

Възложителят неправомерно е ограничил участието на лица в процедурата, като е ограничил правото на участници обединения-неперсонифицирани дружества сами да договарят условията помежду си, във връзка с участието им в процедурата. По този начин възложителят поставя различни изисквания относно годността на различните видове участници - физически и юридически лица и обединения от тях.

4. Всеки член на обединение - участник в процедурата следва да представи валидни сертификати за внедрена система за управление на качеството съгласно стандарт ISO 9001:2008, за внедрена системи за управление на здравето и безопасността при работа или еквивалентен за участника стандарт BS OHSAS 18001:2007 и за внедрена системи за управление на околната среда или еквивалентен за участника стандарт ISO 14001:2004 с обхват предоставянето на услуги по упражняване на строителен надзор.

Възложителят неправомерно е ограничил участието на лица в процедурата в нарушение на чл. 59, ал. 6 от ЗОП, като се нарушава правото на свободно договаряне между участниците в конкретно обединение за изпълнение на дейности по изпълнение на поръчката, които не са свързани с упражняване на дейности по строителен надзор, респективно не биха могли да притежават сертификат с обхват предоставяне на услуги по надзор.

5. В случай на участие на обединение, всеки член на обединението – участник следва да представи удостоверение за извършване на дейности по строителен надзор.

Икономическите оператори имат правото свободно да се сдружават за изпълнението на дадени дейности според икономическия си интерес. Възложителят не може да определя състава на тези обединения, като изисква от членовете им да са само и единствено лица, упражняващи строителен надзор.

6. В случай на участие на обединение/консорциум, който не е регистриран като самостоятелно юридическо лице, всеки член на обединението – участник следва да представи удостоверение за регистрация в Централния професионален регистър на строителя (вкл. за конкретна група и категория строежи), съгласно Закона за камарата на строителите.

Изискването е в нарушение на чл. 59, ал. 6 от ЗОП и чл. 3, ал. 3 от ЗКС, тъй като с условието се ограничава възможността за участие на лица, които не са регистрирани в ЦПРС, но имат право по смисъла на чл. 3, ал. 3 от ЗКС да участват в изпълнението на строително монтажни дейности, съвместно с регистрирано по надлежния законов ред лице.

7. В случай, че участникът е обединение/консорциум, всеки един от участниците в обединението/консорциума следва да притежава валидна застраховка „Професионална отговорност” съгласно чл. 171 от ЗУТ.

Икономическите оператори имат правото свободно да се сдружават за изпълнението на дадени дейности според икономическия си интерес. Възложителят не може да определя състава на тези обединения, като изисква от членовете им да са само и единствено лица, упражняващи дейност, която подлежи на застраховане по ЗУТ.

8. Участникът следва да е реализирал оборот от минимум 80 млн. лева за всяка от последните 3 години. За участник обединение - лидерът в обединението трябва да има годишен оборот минимум 50 млн. лева, а всички останали партньори в обединението заедно - годишен оборот минимум 30 млн. лева за всяка от последните 3 години.

С посоченото изискване възложителят поставя различни изисквания относно годността на различните видове участници - физически и юридически лица и обединения от тях, което от една страна ограничава участието на лицата в процедурата, а от друга страна нарушава принципите за равно третиране и недопускане на дискриминация на различни видове участници по чл. 2, ал. 1, т. 1 от ЗОП.

9. Участникът трябва да е завършил успешно поне 3 проекта от същото естество / сложност като строителството, обект на настоящата поръчка или строителство на нови железопътни линии с кумулативна стойност на поръчките минимум 120 млн. лева, изпълнени по европейски стандарт, през последните 5 години. Поне един от посочените обекти трябва да е с линейна дължина 18 км, скорост минимум 160 км/ч и минимална стойност 50 млн. лева. За всеки от посочените обекти участникът трябва да е представил поне 40 % /като стойност/ от строителството и доставките директно. В случай, че участникът е обединение, което не е юридическо лице, изискването се отнася поне за лидера на обединението.

Нарушава се правото на свободно договаряне между участниците в конкретно обединение за изпълнение на дейности по изпълнение на поръчката и разпределението на отговорностите при изпълнение на поръчката, като се обезсмисля правото на лицата да обединяват усилията си, за да участват в процедурата за възлагане на обществена поръчка. С посочените изисквания възложителят поставя различни изисквания относно годността на различните видове участници - физически и юридически лица и обединения от тях, което от една страна ограничава участието на лицата в процедурата, а от друга страна нарушава принципите за равно третиране и недопускане на дискриминация на различни видове участници по чл. 2, ал. 1, т. 1 от ЗОП. Дяловото участие в реализираните проекти не доказва обема и/или характера на изпълнените дейности. Следователно същото е неотнормено като условие към изискването за доказване на преходен опит, т.е. не

представлява годен критерий за подбор, свързан с техническите възможности на участниците.

10. При участие на обединение, лидерът на обединението трябва да има оборудване и ресурси, които да му позволяват да извърши поне 50 % от работата по договора самостоятелно.

Възложителят неправомерно е ограничил участието на лица в процедурата в нарушение на чл. 59, ал. 6 от ЗОП, като се нарушава правото на свободно договаряне между участниците в конкретно обединение за изпълнение на дейности по изпълнение на поръчката и разпределението на отговорностите при изпълнение на поръчката, с което се обезсмисля правото на лицата да обединяват усилията си, за да участват в процедурата за възлагане на обществена поръчка.

11. Подизпълнител в обществената поръчка може да изпълнява до 30 % от стойността на поръчката.

С посоченото изискване е ограничено законовото право на участниците да използват както собствения си капацитет, така и помощта на подизпълнители за изпълнение на дейностите от предмета на поръчката. Нарушен е чл. 2, ал. 2 във вр. с чл. 63, ал. 4 и ал. 5 от ЗОП, като законодателят не е въвел ограничения във възможността за използване на подизпълнители и размера на дяловото им участие при реализирането на възлаганите дейности.

12. Участникът да има изпълнен обем строително-монтажни работи за всяка от последните три години не по-малко от 740 000 /седемстотин и четиридесет хиляди/ лева. При участие на обединение, изпълненият минимален обем от строително-монтажни работи за всяка от последните три години също на водещия партньор в обединението трябва да е не по-малко от 518 000 (петстотин и осемнадесет хиляди) лева.

С посоченото изискване възложителят поставя различни изисквания относно годността на различните видове участници - физически и юридически лица и обединения от тях, което от една страна ограничава участието на лицата в процедурата, а от друга страна нарушава принципите за равно третиране и недопускане на дискриминация на различни видове участници по чл. 2, ал. 1, т. 1 от ЗОП.

13. При обединение, водещият партньор трябва да има извършени СМР през последните 3 г. с общ обем минимум 1 000 000 лв. Участниците, които не са обединения, трябва да докажат, че имат общо извършени СМР през последните 3 г. с общ обем минимум 1 000 000 лв.

Изискването за реализиран оборот се отнася до един от участниците в обединението, а не към обединението като цяло. Следователно, оборотът на обединението трябва да надхвърля изискуемия за другите видове участници минимум. По този начин се обезсмисля правото на лицата да обединяват усилията си, за да участват в процедурата за възлагане на обществена поръчка. Поставени са различни критерии за подбор към различните видове участници (обединенията и тези, които не са обединения), тъй като се изисква един от членовете на обединението, а не всички като цяло да са реализирали специфичния оборот.

14. Изискването е за оборот от извършени дейности с предмет, подобен на предмета на обществената поръчка - упражняване на строителен надзор и упражняване на контрол при изпълнение на СМР през последните 3 /три/ години, в размер на не по-малко от:

- 111 000 лв. за обособена позиция № 1;

- 26 700 лв. за обособена позиция № 2;

- 78 000 лв. за обособена позиция № 3.

В случаи на обединение, за водещия член в обединението посочените по-горе суми да са в размер на не по-малко от 70 %.

Възложителят е формулирал различни изисквания относно участниците физически и юридически лица, и участниците обединения, които не са регистрирани като юридически лица, т.е. възложителят не третира равно различните видове участници по чл. 10 от ЗОП.

15. Участник в процедурата следва да е реализирал общ оборот в размер на 400 000 лв., като в случай, че участникът е обединение/консорциум, същият следва да е реализирал оборот от 400 000 лв., но от изпълнени дейности, сходни с предмета на процедурата.

С изискването възложителят определя различни изисквания относно годността на различните видове участници - физически и юридически лица и обединения от тях, което от една страна ограничава участието на лицата в процедурата, а от друга страна нарушава принципите за равно третиране и недопускане на дискриминация на различните видове участници по чл. 2, ал. 1, т. 1 от ЗОП.

16. При участници физически лица - следва да са изпълнили поне 2 сходни с предмета на поръчката доставки, а участниците юридически лица – поне 1 доставка.

При участници юридически лица, икономическият оператор следва да разполага с екип от 25 служители, а при участници физически лица, участникът следва да е бил мениджър в съответната област от предмета на поръчката с минимум двама служителя през последните 5 години.

В цитираните случаи възложителят е формулирал различни изисквания към участниците физически и юридически лица, т.е. възложителят не третира по еднакъв начин различните видове участници и нарушава принципа за равно третиране.

НАСОКИ ЗА ИЗБЯГВАНЕ НА НАРУШЕНИЯТА ПО Т.ІІІ

За да избегне изброените по-горе отклонения, възложителят следва да не формулира специфични изисквания относно участниците-обединения, участниците физически и/или юридически лица, членовете на обединенията и/или възможността да се използват подизпълнители.

IV. НЕПРОПОРЦИОНАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ОТНОСНО ИКОНОМИЧЕСКОТО И ФИНАНСОВО СЪСТОЯНИЕ НА УЧАСТНИЦИТЕ

1. Участниците да са реализирали оборот за последната X година не по-малко от 10 % от прогнозната стойност на настоящата поръчка, т.е. поне 1 894 625,00 лева с вкл. ДДС.

С цитираното изискване необосновано е ограничен срокът за придобиване на изискуемия от възложителя оборот и е извършено нарушение на чл. 2, ал. 2, във вр. с чл. 62, ал. 3 от ЗОП.

2. Участниците да са реализирали оборот от осъществяване на услуги по извършване на независим финансов одит за последните 3 (три) финансови години - не по-малко от 80 000 лв.

Финансовите отчети и дейността на Община X, включително изпълнението на проекти, финансирани със средства от ЕС, не подлежат на независим финансов одит от регистрирани одитори по смисъла на ЗНФО, т.е. изискването за специфичен оборот не е свързано с предмета на поръчката.

3. Участникът следва да е реализирал оборот от минимум 80 млн. лева за всяка от последните 3 години **или**

Участниците да имат реализиран годишен оборот 50 000,00 лв. за всяка от последните 3 /три/ финансови години.

Изискването за реализиран оборот се отнася до всяка една от последните три години, вместо до последните три години като цяло.

Възложителят е ограничил участието на лица в процедурата, реализирали общ оборот за последните три години в размер по-голям или равен на 240 млн. лв., съответно 150 000 лв., в съотношение различно от 80 млн. лв., съответно 50 000 лв. за всяка една от трите години.

4. Участниците в процедурата да притежават „Застраховка за професионална отговорност“ или еквивалентен документ със застрахователно покритие лимит не по-ниско от 2 000 000 лева за едно събитие или в агрегат. Предметът на поръчката касае изпълнението на обект, чиято категория изисква застраховане в проектирането и строителството с минималната застрахователна сума за строежи първа категория, както следва: за проектант 300 000 лв., а за строител 600 000 лв.

С цитираното условие необосновано се ограничават икономическите оператори, тъй като към момента на подаване на офертата същите нямат сигурност, че ще спечелят обществената поръчка, следователно нямат интерес да разполагат и/или поддържат застраховка за професионална отговорност в изискуемия от възложителя размер, който е по-висок от минимумите, уредени в приложимото законодателство.

5. При поръчка за охрана на обект възложителят е изискал да се представи валидна застрахователна полица за застраховка „Професионална отговорност“ с лимит на застраховката, не по-нисък от 150 хил. лева.

Изискването не е съобразено с предмета и характера на обществената поръчка, и необосновано ограничава участието на лицата в процедурата, тъй като за дейностите, визириани в чл. 5 от Закона за частната охранителна дейност (ЗЧОД), не се изисква такава застраховка, а притежаване на лиценз или удостоверяване правото на лицата по чл. 2, ал. 2, т. 2 от ЗЧОД.

6. Участниците да представят информация за оборота от строителни дейности, сходни с предмета на поръчката, изпълнени през последните 5 години.

Поставеното условие е незаконосъобразно по отношение на референтния период, като е изискуема информация за период от 5 г. вместо законоустановения период от 3 г.

7. Участниците следва да имат минимален, документално доказан общ годишен оборот от услуги, сходни с обекта на поръчката по настоящата процедура по проект/и, финансирани със средства от Европейския съюз, други международни финансови институции, програми или фондове за предходните три приключили финансови години.

Условието противоречи на чл. 2, ал. 2 от ЗОП, като изискването оборотът да е придобит в изпълнението/управлението на проекти, финансирани със средства от ЕС, други международни финансови институции, програми или фондове, не добавя стойност към качеството и вида на оборота, тъй като техническите изисквания към изпълнението на услугата, предмет на поръчката, са еднакви независимо от източника на финансиране.

8. Общата прогнозна стойност на поръчката е 275 000 лв. без ДДС, а по обособените позиции съответно: 150 000 лв. без ДДС; 75 000 лв. без ДДС и 75 000 лв. без ДДС.

В процедурата може да се участва за една или повече обособени позиции по преценка на участниците. Изискването за специфичен оборот надвишава повече от три пъти общата прогнозна стойност на поръчката (3,27) и съответно за обособените позиции - № 1 - 6 пъти; № 2 и № 3 - 12 пъти. Формулираното изискване не отчита възможността участниците да подават оферти за една или за две обособени позиции. Изискването за специфичен оборот е необосновано завишено и не съответства на стойността и количеството на обществената поръчка, включително на всяка една от обособените позиции.

9. В обществена поръчка, чийто предмет е разделен на две обособени позиции, изискването за реализиран минимален общ оборот се прилага сумарно, съобразно стойността на обособените позиции.

Поставеното условие е ограничително и поставя в по-неблагоприятно положение участниците, които желаят да участват за двете обособени позиции, спрямо тези, които са подали оферта за една обособена позиция. Те следва да докажат натрупан оборот в завишен размер, спрямо размера на изискуемия оборот за участниците, подали оферта само за една обособена позиция.

10. Размерът на изискуемия оборот в сферата, попадаща в обхвата на поръчката, е равен и/или надвишава максимално допустимата стойност по ЗОП, като поставеното изискване не е мотивирано в обявлението.

Поставеното условие за размер на оборота е в нарушение на чл. 61, ал. 2 от ЗОП и не е обосновано с естеството на услугата, която ще се възлага.

11. В процедура, открита с решение на възложителя от декември 2017 г. и срок за получаване на оферти през февруари 2018 г., възложителят неправилно е определил периода, в който участниците следва да докажат минимално допустимия оборот, а именно 2014 г. - 2016 г., вместо 2015 г. - 2017 г.

С неправилното посочване на относимия период за реализирания оборот възложителят е ограничил възможностите за участие на онези икономически оператори, които са натрупали изискуемия оборот (или част от него) през последната финансово приключила към крайния срок за получаване на оферти 2017 г.

12. В процедури за строителен надзор е заложено изискване участникът, в т.ч. лицата от екипа му да имат застраховка „Професионална отговорност“ съгласно чл. 171, ал. 1 от ЗУТ.

Предметът на поръчката е свързан с осъществяване на строителен надзор, като съгласно действащото законодателство на задължително застраховане подлежи консултантът, а не експертите, с които осъществява дейността си. Следователно подобни изисквания към експертите са незаконосъобразни и необосновано ограничават участието на лицата в процедурата, тъй като не са необходими за изпълнението на поръчката.

НАСОКИ ЗА ИЗБЯГВАНЕ НА НАРУШЕНИЯТА ПО Т.IV

За да избегне изброените по-горе отклонения, възложителят следва да:

- формулира изискванията за специфичен оборот, като определя за източник на оборота дейност, която съответства на предмета на обществената поръчка;
- формулира изискването за свободен финансов ресурс като определена сума;
- определи изискванията за оборот (общ и/или специфичен) като глобална сума за тригодишния период, а не за всяка година по отделно;
- определи като референтен период на изискванията за оборот (общ и/или специфичен) последните приключили три финансови години;
- не поставя изисквания за икономически и финансови възможности, които не са относими към предмета на поръчката, не са приложими към момента на подаване на офертите и/или които не отговарят на минималните изисквания на действащото законодателство, регламентиращо специфичен кръг от обществени отношения;
- постави изисквания за оборот, които не ограничават необосновано участието в процедурата, като се отчита относимостта на изискванията и спрямо периода за изпълнение на поръчката, при поръчки на значителна стойност и със специфичен предмет;
- не поставя изисквания за оборот, който да е реализиран при изпълнение на дейности, финансирани от определени източници и др.;
- при поръчки с обособени позиции в предмета си да формулира изисквания за икономическо и финансово състояние (общ и/или специфичен оборот, свободен финансов ресурс) за всяка отделна обособена позиция, за да може същите да са пропорционални на прогнозната стойност на обособените позиции;
- не поставя изисквания за наличие на застраховка за професионална отговорност на лица или дейности, за които не е налице нормативно установено задължение за застраховане.

V. НЕПРОПОРЦИОНАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ОТНОСНО ТЕХНИЧЕСКИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ НА УЧАСТНИЦИТЕ

V.1. Относно опита на участниците

1. При поръчка за преводачески услуги възложителят е определил минимално изискване участниците да притежават най-малко 3 (три) години опит в изпълнението на преводачески услуги.

Изискването участникът да има три години опит в изпълнението на преводачески услуги е необосновано и дискриминационно, като се ограничава участието на новообразувани юридически лица, притежаващи необходимите технически и икономически възможности за изпълнение на поръчката. Без значение е продължителността на съществуване на даден икономически оператор и броят години опит на участника. Относими за техническите възможности на лицето са обемът и/или броят на изпълнените преводачески услуги.

2. Участникът да е изпълнил успешно поне 10 (десет) договора по извършване на одитна дейност **или**

Участникът да е изпълнил успешно поне 8 (осем) договора за организиране на мероприятия **или**

Участникът да е организирал 20 събития, идентични или сходни с предмета на поръчката, с участници във всяко едно събитие не по-малко от 20 (двадесет) души

или

Участникът да е изпълнил минимум 5 (пет) строителни дейности, сходни с предмета на поръчката, за последните 3 години от датата на подаване на офертата.

Броят на дейностите не отговаря на целта на изискването да се установи дали икономическият оператор е изпълнил в миналото качествено подобни дейности. В допълнение, изискването за изпълнени „договори“ е в нарушение на чл. 63, ал. 1, т. 1 от ЗОП.

В последния пример изпълнените сходни дейности са в обем, който е завишен и непропорционален на проверената поръчка, като същевременно същите е следвало да бъдат изпълнени в съкратен период от време, несъответстващ на нормативно установения референтен период за съответния обект и предмет.

3. В поръчка за услуга с предмет организация на събития и наемането на зали, презентационна техника и кафе паузи, участниците следва да имат минимум 3 изпълнени договори с предмет предоставяне услуги по проекти, финансирани от фондовете на ЕС **или**

В поръчка за доставка на материали и консумативи, изискването е за минимум 10 изпълнени договора с предмет доставка на канцеларски материали и консумативи през последните 3 години, включващи договори, финансирани от ЕС.

Източникът на финансиране не променя характера на дейностите по организиране на публични мероприятия/ доставка на канцеларски материали и консумативи. В тази връзка изискванията не са свързани с предмета и характера на поръчката. В допълнение, изискването за изпълнени „договори“ е в нарушение на чл. 63, ал. 1, т. 1 от ЗОП.

4. В открита процедура по ЗОП (отм.) с предмет осигуряване на самолетни билети за превоз по въздух на пътници и багаж при пътувания в чужбина участниците да са изпълнили

минимум 3 договора, сходни с предмета на настоящата поръчка, през последните 3 години (2010 г., 2011 г. и 2012 г.), със срок на изпълнение минимум една година.

Срокът за изпълнение на договора не определя обема от изпълнени дейности. Същият е неотносим за преценката дали икономическият оператор има опит в изпълнението на подобни дейности. Референтният период за придобиване на опита е 3/5 години от подаване на офертата, а не календарни години.

5. При поръчка с предмет доставка и монтаж на транспортно съоръжение участниците следва да имат сертификат SA 8000:2008 или еквивалентен за система за управление на социалната отговорност.

Сертификатът не е необходим за изпълнението на дейностите от предмета на поръчката, следователно същият не е съобразен с предмета и характера на поръчката.

6. При поръчка за услуга с предмет организиране и провеждане на специализирани обучения участникът следва самостоятелно или като участник в обединение да е изпълнил поне 3 услуги, които са сходни с предмета на обществената поръчка. Ще се зачита само участие в обединение, в което участникът е с участие не по-малко от 40 %.

Изискването да се признава опит от участие в обединение с посочен конкретен процент е ограничително, тъй като участникът може да е участвал в обединения с дял по-малък от 40 %, но лицето да е изпълнило значителни като количество и качество услуги в рамките на един договор. Условието не отчита правото на свободно договаряне между икономическите оператори и възможността да се разпредели процентното участие в зависимост от сложността и спецификата на услугите.

7. При поръчка за строителство с предмет рехабилитация на железопътна инфраструктура участникът:

- да има успешно завършени проекти от същото естество/сложност като обекта на поръчката, или строителство на нови жп линии през последните 5 години, като поне един от тези проекти да е с разгъната линейна дължина не по-малко от 80 км, скорост мин. 130 км/ч. и мин. стойност 100 млн. лв. **или**

- да е завършил успешно поне 3 проекта от същото естество /сложност като строителството, обект на настоящата поръчка или строителство на нови железопътни линии с кумулативна стойност на поръчките минимум 120 млн. лева, изпълнени по европейски стандарт, през последните 5 години като поне един от посочените обекти трябва да е с линейна дължина 18 км, скорост минимум 160 км/ч и минимална стойност 50 млн. лева.

Стойността на проекта в комбинация с характеристиките, на които следва да отговаря, необосновано ограничава участието на лицата в процедурата, защото същата е без значение за това дали опитът на икономическия оператор е сходен на поръчката, която се възлага.

8. При поръчка за строителен надзор възложителят изисква опитът на участниците да е придобит съгласно изискванията на ЗУТ и/или ФИДИК. Конкретен пример е налице, когато при поръчка за строителен надзор изискването е икономическите оператори да докажат успешно изпълнени минимум две услуги за оценка на съответствие на инвестиционни проекти и/или осъществяване на строителен надзор на строителни дейности по изграждане и/или реконструкция и рехабилитация на пречиствателна станция за отпадни води (ПСОВ),

като едната трябва да бъде за строителен надзор по ЗУТ, включващ и консултантски услуги по ФИДИК.

Изискването опитът да е придобит по ЗУТ и/или ФИДИК необосновано ограничава участниците, които са придобили опит при изпълнение на сходни дейности, реализирането на които е регламентирано в други актове и/или условия за изпълнение. Относим е опитът в дейностите по строителен надзор, а не по кои договорни условия е придобит. Затова ограничаването му до конкретни условия на национално ниво или на Международна организация, като тази на инженерите-консултанти, необосновано ограничава участието на лица, които не са придобили опита си в България или по цитираните общи условия.

9. В поръчка за инженеринг, участниците следва да са реализирали опит в областта на проектирането през предходните три години, считано от крайния срок за получаване на офертите. Не се допуска възможност този опит да е придобит в резултат на инженеринг, реализиран през предходните 5 години, считано от крайния срок за получаване на офертите.

Съгласно чл. 63, ал. 1, т. 1, б. „а“ от ЗОП относимият период на опита в строителство е 5 години от крайния срок за получаване на офертите, като по смисъла на чл. 3, ал. 1, т. 1 от ЗОП обект на обществена поръчка са изпълнение или проектиране и изпълнение на строителство/строеж. Следователно, ако дейностите по проектиране са изпълнени в рамките на инженеринг, същите представляват строителство по смисъла на приложимото законодателство. Предвид изложеното относимият период на опита за проектиране по договор за инженеринг е 5 години.

10. При поръчка за строителство изискването е участниците да имат успешно изпълнени и въведени в експлоатация в рамките на последните 5 г. (до датата на подаване на офертата) строителни обекти с предмет, сходен на предмета на поръчката, като за доказване на техническите възможности, възложителят е изискал представяне на справка за основните договори, придружена с разрешения за ползване и препоръки за добро изпълнение **или**

Участникът да е изпълнил най-малко 1 договор за строителство, сходно с възлаганата обществена поръчка, като всеки договор, посочен в декларацията трябва да бъде придружен от препоръка за добро изпълнение; разрешение за строеж; разрешение за ползване/Удостоверение за въвеждане в експлоатация.

Изискването сходният обект да е въведен в експлоатация необосновано ограничава участието на лицата в процедурата, тъй като строителят предава обекта на възложителя, ведно със строителните книжа, при съставяне на акт образец № 15, с което неговите ангажименти по договора за строителство приключват. Съгласно приложимото законодателство строителят не взема участие в процедурите по въвеждане в експлоатация и издаване на разрешение за ползване – той не е адресат на издадените документи и не разполага с тях.

11. При възлагане на строително-монтажни работи условието е по всяка обособена позиция участниците да имат успешно изпълнени строително-монтажни работи на асфалтова настилка с обща дължина минимум 500 м2. В техническите спецификации и количествените сметки по една от позициите не са заложили дейности по полагане на асфалтова настилка.

Поставеното изискване за доказване на опит в строително-монтажни работи на асфалтова настилка е неотнормируемо към предмета, сложността, количеството и обема на поръчката по съответната обособена позиция. С условието се ограничава възможността за участие в процедурата на лица, придобили опит в строително-монтажни работи на друг

вид настилки, релевантен към изпълнението на предвидените дейности в предмета на обособената позиция.

12. В поръчки за строителство и строителен надзор с обособени позиции възложителят е посочил, че при участие за повече от една обособена позиция минималното изискване за опит в строителство, респ. упражняване на строителен надзор ще се прилага “чрез кумулиране”.

За да участва по всички обособени позиции, участникът следва да покрива общия минимум обем сходни дейности, определени от възложителя в изискването за опит по всяка отделна обособена позиция, вместо само най-големия от тях. При подаване на офертите за повече от една позиция участниците нямат гаранция, че ще спечелят поръчката по всички тези позиции, тъй като конкуренцията за всяка от тях се развива самостоятелно. Следователно участниците нямат интерес да осигурят съответствие с цитираното условие и затова същото има възпиращ ефект.

13. В поръчка за услуги, включваща изготвяне на 10 бр. текстове на статии относно изпълнението и ползите от съответния проект, възложителят е изискал опит на участника в разработване на текстове за информационни материали, статии и т.н., свързани с изпълнение на проекти във водния сектор.

Предвид предмета на поръчката, за преценка на опита на участника в изпълнението на сходни дейности, не е от значение дали посочените проекти са били в сектор „води“, тъй като дейността по изготвяне на текстовете не изисква специфична експертиза, а се базира на предварително предоставени данни/информация от други лица. С изискването за опит в сектор „води“ се ограничава участието на икономически оператори, притежаващи изискуемия опит по изготвяне на статии и публикации в други сектори и/или области и имащи възможности да изпълнят поръчката.

14. При определяне на доставките, сходни с предмета на възлагане, възложител е ограничил сходството до доставки на оборудване за сгради, ползвани от публични институции и/или обществени сгради.

Изискването е ограничително спрямо икономическите оператори, които са изпълнили успешно необходимия брой доставки от съответния вид за частни сгради или за сгради, които са ползвани от лица, различни от публични институции. Предназначението на сградата и ползвателят ѝ в конкретния случай не променят характеристиките на изпълнените дейности по доставка, следователно са неотнормисими за преценката дали участниците имат необходимия опит.

15. В процедура за инженеринг изискването на възложителя е за реализирани сходни по обем дейности, които са с различен обем в зависимост от начина на придобиване на опита:

- по договор за инженеринг (РЗП минимум 1 500 кв. м.) или

- по договор за проектиране и договор за строителство (РЗП минимум 2 500 кв. м.).

По този начин възложителят е поставил в по-неблагоприятно положение икономическите оператори с опит в резултат на дейности по инженеринг, от тези, чийто опит е въз основа на самостоятелни дейности по проектиране и строителство. Възможността на икономическите оператори да изпълнят поръчката не е обвързана с начина, по който опитът е придобит. Следователно не е налице основание за поставянето на различни изисквания.

16. Изискването за опит (строителство/ услуги/ доставки) е обвързано с условие за брой изпълнени договори.

Съгласно ЗОП изискването за опит следва да е свързано с изпълнението на определени дейности, а не договори. В рамките на един договор могат да бъдат изпълнени няколко различни на брой и обем дейности. В тази връзка изискването за брой изпълнени договори е незаконосъобразно.

17. Участникът да има опит в проектирането и опит в изграждане и/или реконструкция на селищна ВиК мрежа с минимум 10 км водопровод и минимум 10 км канал, като при участие за двете позиции участниците следва да отговарят на минималните изисквания за всяка по отделно

или

Участниците в процедурата да имат изпълнени минимум по 10 услуги за всяка обособена позиция, еднакви или сходни с предмета на настоящата поръчка, като когато участникът подава оферта за повече от една обособена позиция, за отделните обособени позиции следва да бъдат посочени различни услуги.

Изискванията са ограничителни и поставят в по-неблагоприятно положение участниците, които искат да участват за две обособени позиции, спрямо тези, които са подали оферта за една обособена позиция. Конкуренцията за всяка обособена позиция се развива самостоятелно. Следователно участниците, които подават оферти за две обособени позиции, са поставени в по-тежко положение – длъжни са да докажат опит, който превишава двойно размера на изискуемия опит за участниците, подаващи оферта само за една обособена позиция.

НАСОКИ ЗА ИЗБЯГВАНЕ НА НАРУШЕНИЯТА ПО Т.V.1

За да избегне изброените по-горе отклонения, възложителят следва да:

- не определя изисквания, свързани с броя години опит на участника в определена област (справка т. V.1.1);
- определя максимум 3 сходни строителства, доставки или услуги, като трябва да се отчете и заложеното в чл. 63, ал. 1, т. 1 от ЗОП ограничение, а именно изискуемият опит строителство/доставки/услуги да е с предмет или обем идентичен или сходен с предмета на поръчката;
- се придържа стриктно към приложимото законодателство при определяне изискуемите документи за доказване на опита и да не изисква такива, които Законът за обществените поръчки изрично не допуска;
- не обвързва изискването за опит с източника на финансиране, с мястото на изпълнение на дейностите, с изпълнението на обществена поръчка или изпълнението на програма/и или проект/и или в конкретен обществен сектор, със същността на структурата, за която са изпълнявани съответните дейности или с изпълнението на дейности по реда на национален нормативен акт или изисквания на конкретна организация;
- допуска възможност опитът в областта на проектирането по дейност за инженеринг да се доказва през предходните 5 години, считано от крайния срок за получаване на оферти при поръчка с предмет проектиране и строителство;

- при определяне на изискването за опит сходните дейности да се индивидуализират с важни, съществени характеристики на предмета на поръчката, с изключение на стойност, например правилната формулировка може да бъде:
 - ✓ при поръчки за организиране на обучения – брой организирани обучения за брой лица;
 - ✓ при поръчки за строителство – дължина, както и други характеристики на пътя/ ВиК мрежата, екв. ж. за ПСОВ, включително други важни елементи на ПСОВ; дължина на железопътната мрежа, включително други важни нейни характеристики;
 - ✓ при поръчки за строителен надзор – обектът, по отношение на който следва да е изпълнена дейността по строителен надзор и др. подходящи.
- не поставя изисквания за опит, които са неотнормирани към предмета на обществената поръчка или прекомерни спрямо обема и сложността на поръчката;
- не ограничава процентно участие в дадено обединение при доказване на опита и квалификацията на участника, а да се отчита спецификата и обема на реализираните дейности в рамките на обединението;
- не поставя условия дейностите, които удостоверяват опита на икономическия оператор да са започнали и приключили в рамките на законовия 5/3 годишен срок;
- не поставя различни изисквания за опит в зависимост от начина, по който опитът е придобит;
- не поставя изисквания за брой изпълнени договори, а за изпълнени дейности;
- не кумулира минималните изисквания за подбор при участие в повече от една обособена позиция.

V.2. Относно техническото оборудване на участниците

1. При поръчка за инженеринг участникът трябва да докаже, че разполага с минимално оборудване, сред което е Виброплоча с тегло 450-650 кг или вибровалък с шиповиден бандаж с тегло 1,2-1,4 т - 2 бр.; Потопяща помпа Q=6-12 л/с и H=8-15 м - 1 бр. и др. Определеният набор от строително оборудване, транспортни средства и механизация е специфицирано в тесни граници (напр. потопяща помпа Q=6-12 л/с и H=8-15 м - 1 бр.).

На етап идеен проект е необичайно посочване на строителната техника с подобна детайлизация на брой и вид оборудване. Строителната техника се детайлизира на следващия етап от проектирането, а именно при изготвяне на работен проект и конкретно на част РПОИС (организация и изпълнение на строителството). Следователно предвид предмета и характера на договора (инженеринг), изискването е прекомерно и несъобразено със същия.

2. Участникът следва да има/е осигурил ползването на оторизиран от производителя сервиз в гр. София, с необходимия капацитет и кадрова обезпеченост за комплексно гаранционно и извънгаранционно поддържане на автобусите в обема на поръчката, включително и за ремонт на основните им агрегати и системи, при подаване на офертата **или**

Участникът трябва да разполага със сервизна база на разстояние до 150 км от с. Стожер, осигуряваща техническа възможност за обслужване и ремонт на машините, оборудването и транспортните средства.

Изискването за наличие на оторизиран от производителя сервиз в определено населено място или на определено разстояние от определено място към датата на подаване на оферти, а не като условие за изпълнение на договора, е дискриминационно по териториален признак, тъй като поставя оферентите, които вече имат достъп до изискваната база, в по-благоприятно положение спрямо останалите оференти. Тъй като за икономическия оператор не е налице сигурност, че ще спечели поръчката, няма икономически стимул за извършване на разходи (административни, финансови или човешки, за да отговори на условието на възложителя при подаване на офертата.

3. Участникът да разполага с поне един офис за продажба на самолетни билети на територията на гр. София, Република България, с посочен адрес, стационарен и мобилен телефон за връзка. Предвидено е доставката на билетите да се прави по електронен път.

Изискването за наличие на офис за продажба в гр. София, не е необходимо за изпълнение на поръчката и затова необосновано ограничава участието на лицата в процедурата, тъй като не е съобразено с предмета и характера на поръчката – местоположението на офиса е без значение за изпълнение на доставките, тъй като същите се изпълняват електронно.

4. Участникът да притежава регистрация на обектите в РЗИ/БАБХ за извършване на съответната дейност, предмет на настоящата обществена поръчка.

Изискването за регистрация на обектите в РЗИ/БАБХ не е необходимо за изпълнение на поръчката, тъй като не е съобразено с предмета и характера на поръчката – съгласно изискванията приготвянето на храната се извършва в стола на училището, т.е. обектът е на възложителя, поради което участникът не следва да осигурява обект за изпълнение на дейностите от предмета на поръчката, който да е регистриран в РЗИ/БАБХ.

5. Участникът да притежава най-малко 1 самостоятелен офис на територията на съответния район.

6. Участникът да има/да е осигурил ползването на оторизиран от производителя сервиз в гр. София, за комплексно гаранционно и извънгаранционно поддържане.

7. За всички предлагани апарати и системи да има осигурена сервизна база на територията на РБ, надлежно оторизирана от производителя или упълномощен негов представител и сертифицирана по стандарт ISO 9001:2008 или еквивалентен.

При изброените примери в т. 3, 5-7 възложителят е определил териториално местоположението на техническото оборудване към момента на подаване на офертата, а не като условие за изпълнение на поръчката.

8. В поръчка за услуга с предмет обработка на почвата за засаждане на тревни смеси, косене, засаждане на тревни площи и осигуряване на дупки за лалугери възложителят е поставил изискване участниците да притежават трактор с мощност не по-малка от 160 конски сили.

С изискването е ограничено участието на икономически оператори в процедурата, тъй като предметът на поръчката не предполага изрично изискване за специална мощност на техниката, с оглед терена за обработване и машините за обработване на земя, чиято мощност е под 160 к.с., също са подходящи за качествено изпълнение на поръчката.

9. В поръчка за доставка и монтаж на оборудване и обзавеждане по обособени позиции е изискано участниците да декларират в ЕЕДОП минимум 2 броя тежкотоварни автомобили. Условието е общо за позициите, без да са изброени характеристиките, на които следва да отговарят автомобилите, липсва и описание за разбирането на възложителя за тежкотоварен автомобил.

Предметът е за доставка и монтаж на обзавеждане, като изискването не е пропорционално на предмета на поръчката, не отговаря на характера, количеството и обема на предвидените за изпълнение дейности. В допълнение, начинът на доставка се определя от изпълнителя, като той носи отговорност за точното и навременно изпълнение на поръчката, поради което и с оглед предвидените за изпълнение дейности определеното изискване не е необходимо за изпълнение на поръчката и необосновано ограничава участието на лицата в процедурата.

10. В поръчка за доставки се изисква участниците да разполагат с „портал за онлайн-заявки“. Не е предвидено изпълнението на дейностите от предмета на поръчката да става чрез „онлайн-заявки“.

11. В поръчка за разнородни по вид доставки се изисква участниците да имат внедрена система за управление на качеството с обхват доставка на канцеларски материали. Предметът на поръчката не предполага изработка на материалите, липсват и изисквания към организацията или професионалната дейност на участниците, респективно към поддръжка или други дейности, обосноваващи необходимостта от система за управление на качеството.

В примерите по т. 10 и 11 изискванията не са необходими и относими към преценката за възможностите и/или опыта на участниците да изпълнят дейностите от предмета на поръчките. Следователно необосновано ограничават участието на лицата в процедурата.

НАСОКИ ЗА ИЗБЯГВАНЕ НА НАРУШЕНИЯТА ПО Т.V.2

За да избегне изброените по-горе отклонения, възложителят следва да:

- прецени дали е необходимо да изисква доказване наличието на техническо оборудване при подаване на офертата или да насочи изискванията си в тази връзка само към участника, определен за изпълнител;
- изисква такова оборудване, което е необходимо за изпълнение на поръчката;
- при поръчки за строителство изискванията към оборудването да не са насочени към техническите му характеристики, а към неговата производителност;
- изискването за местоположението на оборудването да се формулира само ако е необходимо за изпълнението на поръчката и само към участника, определен за изпълнител.

VI. НЕПРОПОРЦИОНАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ОТНОСНО ПРОФЕСИОНАЛНАТА КОМПЕТЕНТНОСТ НА УЧАСТНИЦИТЕ И НАЧИН ЗА ДОКАЗВАНЕТО ИМ

VI.1. Относно вида на професионалната квалификация на експертите

1. При поръчка за строителство техническият ръководител да е строителен инженер с образователна степен „магистър“.

Съгласно чл. 163а, ал. 4 от Закона за устройство на територията, техническият ръководител на обектите от всички категории може да бъде архитект, строителен инженер или строителен техник, т.е. законодателят не е въвел изрично изискване за висше образование с конкретно придобита образователна степен „бакалавър“ или „магистър“ за заемане на длъжността "технически ръководител".

2. При поръчка за строителство до четвърта категория се изисква участниците в процедурата да осигурят координатор по безопасност и здраве, който да бъде с придобито образование строителен инженер или да притежава професионална квалификация като строителен техник.

Съгласно чл. 5, ал. 3 от Наредба № 2 от 22.03.2004 г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд и ЗУТ, функциите на координатор по безопасност и здраве се изпълняват от консултант (за строежи от първа до четвърта категория), а не от строителя или определени от него лица. С въведеното изискване възложителят необосновано е ограничил участието на лица, които са с различно образование от строителен инженер или различна професионална квалификация от строителен техник, тъй като изискуемите от експерта функции биха могли да се изпълнят и от лица с друго образование. Дейностите по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и задълженията по осигуряване на координатор по безопасност и здраве по смисъла на ЗУТ и на цитираната наредба са различни и същите имат различна правна уредба.

3. Предложените експерти в поръчка за обследване следва да притежават пълна проектантска правоспособност и поименна застраховка.

Съгласно действащото към момента на провеждането на процедурата законодателство и в случаите, в които обследването се извършва от консултант, получил удостоверение по реда на чл. 166, ал. 2 от ЗУТ, лицата от екипа на консултанта не следва да притежават поименна застраховка и пълна проектантска правоспособност, поради което тези изисквания ограничават участието на заинтересованите от поръчката икономически оператори.

4. При поръчка за доставка на оборудване възложителят е изискал участниците да осигурят експерт, който притежава документ, издаден от производителя на оборудването, че лицето е преминало обучение при производителя за монтаж и въвеждане в експлоатация на предлаганото оборудване.

Изискването специалистите да са преминали обучение при производителя на предлаганото оборудване има ограничителен характер, тъй като такова обучение може да бъде осъществено и от оторизирани от производителя икономически оператори, партньори и/или други сертифицирани лица.

5. При поръчка за хотелско настаняване и логистика експерт логистика и експерт IT специалист следва да имат висше образование в дадена област с образователно-квалификационна степен „магистър“ или еквивалентна, придобита в чужбина.

И за двамата експерти изискването за образователна степен магистър не е пропорционално на определените в техническото задание задължения за тези експерти и е прекомерно спрямо тях. Предвидените за изпълнение дейности по договора за обществена поръчка могат да бъдат изпълнени качествено и от лица, които притежават висше образование с по-ниска образователно-квалификационна степен, напр. „бакалавър“.

6. При поръчка за строителство с предмет рехабилитация на третокласен път възложителят е определил изискване за осигуряване на ръководител на строежа, който следва да притежава квалификация строителен инженер по „Транспортно строителство“, като възложителят е посочил, че не се допуска участие на експерти, които притежават квалификация по „Пътно строителство“.

Възложителят необосновано е ограничил участието на експерти с квалификация „Пътно строителство“, която е еквивалентна на изискуемата от възложителя с оглед предмета на поръчката.

7. При поръчка за одит възложителят е изискал да се осигури експерт одитор, който трябва да притежава международно признат сертификат за сертифициран инспектор на измами (Certified Fraud Examiner), с който следва да се покажат познания в областта на разкриването и предотвратяването на измами и нередности.

Изискуемият сертификат не е необходим, за да се изпълнят дейностите от обхвата на поръчката – одит на проект, поради което определеното изискване е ограничително, тъй като се възпрепятства участието на експерти – одитори, които съгласно международните одиторски стандарти имат задължения относно идентифициране и оценка на риска от съществени отклонения поради измама, допълнителни рискови фактори, свързани с измама и др. Ограничава се възможността да се предложат одитори, притежаващи необходимата квалификация и опит за изпълнение на поръчката, но които не притежават сертификата или еквивалент за Сертифициран инспектор на измами.

8. При поръчка за строителство участниците да предложат „специалист по контрол на качеството“ – строителен инженер или строителен техник.

Съгласно чл. 15, ал. 1, т. 4 и т. 5 от ЗКС няма нормативно ограничение относно притежаваните образование и квалификация за лицата по контрол върху качеството на изпълнение на строителството. Правоспособността, познанията и техническата компетентност, която се изисква, съгласно чл. 15, ал. 1, т. 5 от ЗКС, не е обвързана и ограничена до лицата строителни инженери и строителни техници. Същите могат да бъдат придобити и от лица с различна квалификация, например: архитекти, инженери и/или лица с образование по др. технически специалности. С посоченото изискване такива експерти са необосновано ограничени от участие в процедурата.

9. При поръчка за строителство участникът да осигури експерт координатор по безопасност и здраве или длъжностно лице по безопасни условия на труд – строителен инженер или строителен техник.

Липсва правно изискване относно образованието и квалификацията на тези експерти, поради което стесняването на допустимото образование до конкретен кръг от специалности или квалификации ограничава участието на икономическите оператори, които имат компетентност да изпълнява функциите на лице по здравословни и безопасни условия на труд, но чието образование и/или професионална квалификация са различни от изискуемите.

10. В поръчка за услуги по проектиране се изисква образователно-квалификационна степен „магистър“ за отделните експерти за изпълнение на проектирането, без да съществува нормативна забрана за придобиване на пълна проектантска правоспособност от лица с образователно-квалификационна степен „бакалавър“.

Правото на лицата да придобият пълна проектантска правоспособност и да предоставят услуги в областта на устройственото планиране и инвестиционното проектиране не е обвързано със степен на образование, а с условия за опит в зависимост от степента на придобитото образование. В тази връзка формулираното изискване за магистърска степен е неотносимо и ограничително.

НАСОКИ ЗА ИЗБЯГВАНЕ НА НАРУШЕНИЯТА ПО Т.VI.1

За да избегне изброените по-горе отклонения, възложителят следва да:

- вземе предвид приложимото законодателство и/или обичайните практики в съответната сфера;
- съобрази изискването за професионална квалификация и/или правоспособност със задачите/функциите, които експертът ще изпълнява при реализиране на договора за обществена поръчка;
- се придържа стриктно към приложимото законодателство при определяне изискуемите документи за доказване на квалификацията или опита на експертите и да не изисква представянето на документи, които Законът за обществените поръчки изрично не допуска.

VI.2. Относно вида на опита на експертите

1. При поръчки за строителство/доставки и/или услуги възложителите са изискали участниците да осигурят експерти, които да притежават определен брой години трудов стаж.

Изискването за трудов стаж е ограничително спрямо лицата, придобили професионален опит въз основа на гражданско или друго правоотношение. В допълнение, изискванията относно начина на придобиване на опита не се съдържат в приложимото към предмета на поръчката законодателство.

2. При поръчка за осъществяване на строителен надзор на ВиК мрежа и ПСОВ изискването е ръководителят на екипа, главният инженер и зам. главният инженер да имат цялостен опит не по-малко от 8 години в областта на опазване на околната среда във водния сектор.

Изискването за опит в областта на опазване на околната среда във водния сектор не е свързано с предмета на поръчката, не е необходимо за изпълнение на поръчката и поради това има ограничителен характер.

3. При поръчка за услуга по координиране на проект в отрасъл ВиК към ключов експерт е налице изискване за специфичен професионален опит в областта на предмета на поръчката - не по-малко от 4 години. Под област на предмета на поръчката следва да се разбира консултиране и координиране на международни проекти.

Изискването за специфичен опит с предмет консултиране и координиране на международни проекти не е съобразено с предмета, обема и сложността на поръчката, тъй като поръчката е с предмет извършване на дейности по координиране на проект, съфинансиран по ОПОС. Изпълнението на договора няма международен характер, тъй като възложителят е местно лице. Договорът за БФП, във връзка с който се възлага поръчката, също няма характер на международен договор, тъй като страните по него също са местни лица. В описанието на предмета на поръчката също липсва международен елемент на някоя от дейностите.

4. При поръчка за услуга за изпълнение на дейности за информация и публичност възложителят е определил изискване за осигуряване на ръководител на екип и експерт, които имат опит в управлението/изпълнението на проекти, финансирани със средства от Европейския съюз, други международни финансови институции, програми или фондове.

Изискването не е съобразено с предмета, обема и сложността на поръчката, тъй като поръчката е с предмет извършване на дейности по информация и публичност и условието опитът да е придобит в изпълнението/управлението на проекти, финансирани със средства от Европейския съюз, други международни финансови институции, програми или фондове, не добавя стойност към качеството на опита, тъй като техническите изисквания към изпълнението на услугата от предмета на поръчката са еднакви независимо от източника на финансиране.

5. При поръчка за одит на проект възложителят е поставил изискване да се осигури:

- дипломиран експерт счетоводител (ДЕС) с опит в областта на одита в публичния сектор и да има най-малко 5 (пет) години професионален опит в областта на одита в публичния сектор **или**

- експерт - одитор с опит в областта на одита в публичния сектор.

Предметът на обществената поръчка не е за извършване на независим финансов одит по смисъла на ЗНФО и ЗСч. Следователно изискването ключовите експерти да са дипломирани експерт-счетоводители не е съобразено и не съответства на предмета и сложността на обществената поръчка. Одитът представлява изпълнение на проверки, включващи действията по събиране и анализиране на финансова и нефинансова информация за оценка на управлението на средства и дейности и на отчетността в одитирания обект с цел подобряването им. Характерът на одитните процедури, независимо дали се осъществяват в частния или в публичния сектор, е еднакъв. В тази връзка ограничението опитът да е придобит от одитна дейност, осъществена в публичния сектор, също е необосновано.

6. При поръчка за услуга възложителят е поставил изискване за осигуряване на специалист по софтуерни приложения, който да има минимум 3 години доказан практически опит, свързан с разработката и/или използване на софтуерни приложения и бази данни в областта на трансплантацията или асистираната репродукция и да е имал участие в медицински проекти и програми, свързани с реализацията на информационни системи в областта на трансплантацията или асистираната репродукция.

Изискването е ограничително по отношение на експерти, притежаващи експертиза и опит при разработката на софтуерни приложения, но в друго направление на медицината, предвид задачите и експертизата, необходима за качествено изпълнение на договора по разработването на обединен регистър - публичен и служебен на организацията възложител.

7. Експертът юрист следва да има минимум 3 години опит в осъществяването на одит и/или управление и/или юридически консултации по програми, съфинансирани със средства от ЕС, опит в прилагането на Закона за обществените поръчки, съфинансирани със средства от СКФ на ЕС.

Посоченото изискване е ограничително по отношение на експерти, извършвали одиторски, управленски или юридически услуги по договор за услуги, които не са финансирани със средствата на ЕС, както и по отношение на експерти, имащи опит в прилагането на Закона за обществените поръчки, за поръчки, които не са съфинансирани със средства от СКФ на ЕС/ЕСИФ/друг точно определен източник. Източникът на финансиране на одитираните процеси и/или отчети не оказва влияние върху качеството и адекватността на одиторските процедури и заключения и юридическите услуги. Правилата за възлагане на обществени поръчки по ЗОП са еднакви, независимо от източника на финансиране.

8. При поръчка за услуги по предоставяне на техническа помощ при изпълнение на проект възложителят е поставил изискване за осигуряване на екип от експерти – ръководител екип и финансист и др., които следва да притежават опит в секторите „Води“ или „ВиК“.

Изискването за опит е неотносимо към функциите, които ще изпълняват съответните експерти, като необосновано се ограничава участието на лица, които притежават нужната квалификация и опит, но последните не са свързани с изпълнението на проекти в секторите „Води“ или „ВиК“.

9. В поръчка за строителен надзор възложителят е определил изискване да се осигури резидент инженер (ръководител екип), който притежава квалификация по договорните условия на ФИДИК.

Изискването за квалификация по договорните условия на ФИДИК за резидент-инженера е ограничително и неясно, тъй като ФИДИК (FIDIC) са стандартни договорни условия за

строителни и инженерингови проекти, издадени от Международната федерация на инженерите консултанти с различен обхват - "Червена книга", „Жълта книга“ и др. и за прилагането им не е необходима специална квалификация.

10. В поръчка за услуга възложителят е изискал осигуряване на експерт, който да има опит в реализирането на дейности на територията на Природен парк „Сините камъни”.

Изискването ограничава участието на лица, които разполагат с експерти с необходимата квалификация и опит за извършване на съответната дейност, но този опит е придобит на територията на други природни паркове или защитени територии в или извън територията на Р България.

11. При възлагане на дейности по предпечатна подготовка и отпечатване е изискано експертът по компютърна и предпечатна подготовка да е изпълнявал длъжност експерт компютърна и предпечатна подготовка в печатница най-малко за срок от една година без прекъсване в периода 2011-2013 г.

Посочването на конкретен период, в който експертите следва да са придобили изискуемия професионален опит необосновано ограничава участието на лица в процедурата. Изискването не произтича от предмета и характера на обществената поръчка и не допринася за успешното ѝ изпълнение. Експерти, които са придобили професионалния си опит в друг времеви период (вкл. с прекъсване), също биха могли да изпълнят успешно заложените в поръчката дейности.

12. В поръчка за проектиране на ПСОВ за експертите „Пътно строителство“ и „Ландшафт“ по част „Вертикална планировка“ се изисква наличие на опит в разработване на съответната част по поне един проект за реконструкция или изграждане на ПСОВ.

Определеното изискване не е съобразено с функциите, които ще изпълняват експертите и поставя в по-неблагоприятно положение участници, които разполагат с експерти с релевантен опит в проектирането на път или по част „Вертикална планировка“ на обекти, които не са във връзка с реконструкция или изграждане на ПСОВ. Качеството на опита в изготвянето на проекти по съответната част не е в зависимост от това дали е придобит при изготвяне на проект за реконструкция на ПСОВ и по тази причина е неотнормим белег за преценката дали експертите са годни да изпълнят възложените им дейности.

13. В поръчка за услуга за изготвяне/ актуализация на общински програмен документ за качеството на атмосферния въздух възложителят е формулирал допълнително изискване за опит към ръководителя екип, който следва да притежава специфичен опит на ръководна позиция (ръководител или еквивалент) в изпълнението на един проект/договор за услуги за предпроектни проучвания в сектор „околна среда“, като предметът на поръчката не включва дейности по изпълнение на услуги за предпроектни проучвания.

Условието за сходен опит при изпълнение на предпроектни проучвания в сектор „околна среда“ е необосновано и неотнормимо към характера и вида на дейностите, включени в предмета на възлаганата поръчка и ограничава участието на лица, които не притежават опит в предпроектните проучвания, но са участвали в изготвяне на програма за качеството на атмосферния въздух.

14. В поръчка за строителство е изискано да се осигурят експерти за изпълнение на СМР, които да притежават трудов стаж с определена продължителност.

С изискването за трудов стаж възложителят необосновано е ограничил участието на лица, които разполагат с необходимата професионална компетентност, но техният опит не е придобит в резултат на трудово или служебно правоотношение.

НАСОКИ ЗА ИЗБЯГВАНЕ НА НАРУШЕНИЯТА ПО Т.VI.2

За да избегне изброените по-горе отклонения, възложителят следва да:

- определи изисквания, при които видът на опита да съответства на задълженията/ отговорностите/ дейностите, които експертът ще изпълнява в рамките на договора за обществена поръчка. Например:
 - ✓ при поръчки за одит на проект – експертът следва да е извършвал одити;
 - ✓ при поръчки за строителство – експертът в зависимост от задачата, която ще изпълнява, трябва да има относим към задачите опит;
 - ✓ при поръчки, в които се изисква експертиза при ръководеното на екип или счетоводно обезпечаване и подпомагане на дадена дейност – да се изисква опит като ръководител на екип, дейност, проекти и др. или опит във финансовото и счетоводно отчитане и др.
- не обвързва опита на експертите с източника на финансиране, с изпълнението на обществена поръчка или изпълнението на програма/и или проект/и и/или с периода, в който опитът е реализиран;
- не изисква наличието на опит, който може да бъде придобит по силата на конкретен вид правоотношения;
- не изисква доказване на опит, който е ограничен в рамките на определен териториален обхват, а постави условия за опит, относими към дейността, която съответният експерт ще изпълнява;
- не поставя изисквания за опит, които не са относими към предмета на поръчката или които не се необходими за удостоверяване възможността на експерта да изпълни съответните дейности.

VI.3. Относно продължителността на опита на експертите

1. Ръководителят на екипа следва да има:

- общ професионален опит - минимум 10 години;
- специфичен професионален опит - минимум 7 години управленски опит, придобит в публичния, частния или неправителствения сектор;
- минимум 5 години опит в управлението и/или изпълнението на проекти/договори, финансирани със средства от програми, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз и/или друго национално и/или чуждестранно финансиране в областта на човешките ресурси.

Изискванията към общия и специфичния професионален опит на ръководителя на екипа за 10 години общ професионален опит, 7 години управленски опит и 5 години опит в управлението или изпълнението на проекти/договори в областта на човешките ресурси в съвкупността си са завишени и ограничителни.

2. При поръчка за извършване на анализи възложителят е поставил изискване за осигуряване на ключови експерти, имащи специфичен професионален опит през последните 3 години от датата на подаване на офертата.

3. При поръчка за извършване на строителен надзор възложителят е поставил условие за осигуряване на ръководител екип и заместник-ръководител на екип, които трябва да са натрупали опит с определени от възложителя характеристики през последните 5 години.

При изброените примери в т. 2 и 3 възложителят необосновано е заложил изискване практическите умения на посочените лица да са натрупани единствено в рамките на посочените от възложителя периоди. Естеството на предмета на обществените поръчки позволява дейностите да се извършват извън определените от възложителя рамки, като е ограничена възможността за участие на лица, притежаващи минимално изискуемия или по-голям специфичен опит, реализиран извън ограничените от възложителя периоди.

4. Всеки от предложените експерти да има минимум две години опит от последните три години, като агент по продажба на самолетни билети.

Условието необосновано ограничава участието на експерти, респ. на участници, които притежават необходимия професионален опит от 2 години, но опитът не е натрупан в посочения диапазон от последните три години.

Предметът на поръчката не предполага динамична промяна в изискванията за изпълнение на дейността по продажба на самолетни билети, а самото изискване по чл. 63, ал. 1, т. 1, б. „б“ от ЗОП за реализирани доставки или услуги през последните три години се отнася за опита на участника, но не е приложимо за професионалния опит на предлаганите от участника експерти.

5. При поръчки за проектиране главният проектант и проектантът следва да имат минимален професионален опит в изготвянето на работни инвестиционни проекти в област изграждане и/или реконструкция на ПСОВ - 10 г.

Посочената продължителност на изискуемия опит не е съобразена с нормативните изисквания за изпълнение на съответната дейност и с обичайната практика в съответната сфера. Дейностите, които ще бъдат изпълнявани от експертите, могат да

бъдат реализирани от лица с по-малък опит, без това да се отрази на качеството на изпълнение.

Също така формулираното от възложителя изискване за години опит не подлежи на доказване, тъй като не съществуват документи, които да удостоверяват подобни факти – 10 г. опит в изготвянето на работни инвестиционни проекти в област изграждане и/или реконструкция на ПСОВ. Изискването се явява неясно за потенциалните участници в процедурата, тъй като те не могат да бъдат наясно какви доказателства трябва да представят, за да докажат удовлетворяване на поставеното от възложителя изискване.

6. При поръчки за проектиране и авторски надзор с обособени позиции, някои от които на стойност под 12 000 лв. възложителят е поставил изискване за осигуряване на проектант по част „Архитектурна“ и проектант по част „Строителни конструкции“ и др. с минимум 7 години общ професионален опит и минимум 5 години специфичен опит, както и на експерт „Защитени територии“ с минимум 10 години общ професионален опит и минимум 5 години специфичен опит.

Продължителността на изискуемия опит не е съобразена с нормативните изисквания за изпълнение на съответната дейност и с обичайната практика в съответната сфера, като с оглед прогнозната стойност, обема и сложността на предвидените дейности по всяка обособена позиция, поставените изисквания от възложителя са ограничителни, тъй като не са пропорционални на стойността, сложността и обема на обособената позиция.

Дейностите, които ще бъдат изпълнявани от експертите, могат да бъдат реализирани от лица с по-кратък опит, без това да се отрази на качеството на изпълнение.

7. При поръчка за строителен надзор възложителят е изисквал да се осигури архитект с не по-малко от 10 г. трудов стаж в областта на устройственото планиране и минимум 5 г. практически опит в проектирането в защитени територии.

Изискването за не по-малко от 5 г. практически опит в проектирането в защитени територии, е с ограничителен характер, предвид това, че в законодателството няма различни изисквания за проектирането на обекти в границите и извън границите на защитени територии. Ограничително е и изискването за не по-малко от 10 г. трудов стаж в областта на устройственото планиране предвид предмета на поръчка и обектите, за които ще се осъществява строителен надзор, тъй като експерти - архитекти с придобит опит, например в области като проектиране, строителство, строителен надзор, също могат успешно да изпълнят предвидената за възлагане услуга.

8. При поръчка за строителство с предмет „Реконструкция и електрификация на железопътната линия“ възложителят е поставил изискване да се осигури „ръководител на проекта“, който трябва да притежава 15 години общ трудов стаж и 10 години опит на подобна позиция.

Изискването за придобит общ трудов стаж с продължителност над 10 години е завишено, няма връзка с предмета на поръчката и подлежащите на изпълнение дейности и не съответства на стойността, сложността и обема на обществената поръчка, като в конкретния случай относим е специфичният опит на лицето, свързан с изпълнение на сходни дейности на позицията, която експертът ще изпълнява.

9. В поръчка за строителство възложителят е определил условие за осигуряване на ръководител екип с минимум пет години опит в строителство на ПСОВ и опит като ръководител проект или ръководител строителен обект на минимум две ПСОВ.

Двете изисквания по отделно са пропорционални спрямо предмета на поръчката, но в комбинация водят до необосновано ограничение на лицата в процедурата, тъй като в периода от 5 години е възможно да се изпълнят две пречиствателни станции за 4 г. и 9 месеца, но и да не се изпълни и повече от една ПСОВ. Това не прави експертът негоден да изпълни дейностите от обхвата на поръчката. Всеки експерт, отговарящ на всяко едно от двете условия поотделно може да изпълни качествено дейностите, предмет на възлагане, поради което, кумулативно поставеното изискване необосновано ограничава участието на лицата в процедурата. Също така формулираното от възложителя изискване за години опит е трудно доказуемо, тъй като е ограничен кръгът от документи, които да удостоверяват подобни факти – пет години опит в строителство на ПСОВ. Изискването се явява неясно за потенциалните участници в процедурата, тъй като те не могат да бъдат сигурни какви доказателства трябва да представят, за да докажат удовлетворяване на поставеното от възложителя изискване.

10. Техническият ръководител на обекта да бъде строителен инженер с професионален опит минимум 3 г. или строителен техник с професионален опит минимум 5 г.

Условието за опита на лицата е в зависимост от образованието на предложените експерти, като се изисква по-голям опит за експерт със средно техническо образование. Изискването поставя в неравностойно положение експертите със средно техническо образование, които съгласно чл. 163а, ал. 2 от ЗУТ са правоспособни да осъществяват дейности по техническо ръководство на строежите. Цитираната правна норма не въвежда изискване за по-голям професионален опит в зависимост от вида на придобитото образование.

НАСОКИ ЗА ИЗБЯГВАНЕ НА НАРУШЕНИЯТА ПО Т.VI.3

За да избегне изброените по-горе отклонения, възложителят следва да:

- се съобразява с вида и характера на предвидените за изпълнение дейности и с правно установени изисквания и/или обичайни практики на съответната сфера;
- прецени относимостта и пропорционалността на изискванията за опит на експертите към всяка от обособените позиции, при възлагане на поръчка с обособени позиции;
- при определяне продължителността на опита следва да се има предвид дали същата е доказуема и изпълнима, т.е. лицата каква длъжност следва да заемат, за да изпълнят подобни дейности. В случай, че обичайно опитът не е свързан със заемането на определена длъжност, възложителят следва да измери опита с минимален брой проекти, услуги, дейности, а не с години изпълнение. Например:
 - не е правилно „минимум пет години опит в строителство на ПСОВ и опит като ръководител проект или ръководител строителен обект на минимум две ПСОВ“, а коректната формулировка може да бъде: „участие като ръководител в минимум 2 проекта за изграждане на ПСОВ **или** участие в изграждането на минимум 2 обекта за ПСОВ“;
 - не е правилно „10 години опит в изготвяне на проучвания/ анализи/ пред проектни и/или инвестиционни проекти в областта на транспорта“, а коректната формулировка може да бъде: „изпълнение на 3 проучвания/ анализи/ предпроектни и/или инвестиционни проекти в областта на транспорта“.
 - не поставя изисквания за периода, в който следва да е реализиран изискуемият от възложителя опит при липсата на съществени промени, свързани с изпълнението на дейностите по поръчката.

VI.4. Изискване за спазване на национални регулаторни режими относно експертите при подаване на оферта

1. Съгласно изискванията за участие в обществена поръчка „всички или част от предложените експерти (ключови и неключови) трябва да са част от заверения списък на физическите лица – специалисти, към удостоверение за упражняване на строителен надзор на консултанта”.

Съгласно заложеното изискване участникът следва да докаже годността си само с експерти, които е ползвал като такива за издаване на удостоверение за осъществяване на дейността по строителен надзор. Изискването е ограничително, тъй като удостоверението може да е получено от икономическия оператор много преди обявяването на поръчката. За да отговори на изискването в поръчката, консултантът трябва да заяви съответни промени в удостоверението и регистъра, което представлява административна тежест за лицето. Условието ограничава участието на чуждестранните лица, чието национално законодателство не предвижда поддържане на списъци на лицата, които могат да упражняват строителен надзор.

2. В поръчка за строителство възложителят е изискал да се осигури експерт геодезист, който да притежава свидетелство за правоспособност за извършване на дейности по кадастър, издадено при условията и по реда на глава втора от ЗКИР съгласно чл. 24, ал. 1 от ЗГК.

Изискването за вписване в националния регистър е ограничително спрямо чуждестранните физически лица, които имат право да извършват дейности по кадастър съгласно законодателството на държавата, в която са установени, като изпълнението на изискванията на Закона за кадастър и имотния регистър следва да се осигури от избрания изпълнител при подписване на договора за възлагане на обществената поръчка.

3. В поръчка за проектиране възложителят е изискал осигуряване на експерти, които притежават удостоверение от Камарата на архитектите или от Камарата на инженерите в инвестиционното проектиране за вписване в регистрите по чл. 6 от ЗКАИИП на лицата с пълна проектантска правоспособност. Аналогичен пример е поставеното изискване експертите да притежават пълна проектантска правоспособност от КАБ/КИИП, респективно призната професионална квалификация съгласно Закона за признаване на професионални квалификации.

Изискването за вписване в национални регистри/призната професионална квалификация е ограничително спрямо чуждестранните физически лица, които имат право да извършват проектантски услуги съгласно законодателството на държавата, в която са установени, като изпълнението на изискванията на ЗКАИИП следва да се осигури от избрания изпълнител при подписване на договора за възлагане на обществената поръчка.

4. В поръчка за инженеринг на ПСОВ възложителят е определил изискване ръководителят на обект и техническият ръководител да отговарят на изискванията на чл. 163а ЗУТ. Съгласно посочената норма строителят е длъжен да назначи по трудов договор технически правоспособни лица, които да извършват техническо ръководство на строежите, като в процеса на избор на изпълнител е изискано да се представят доказателства, че предложените ръководител обект и технически ръководител отговарят на изискването да са назначени на трудов договор при строителя.

Видно от изложеното, възложителят изисква при подаване на офертата експертите, които са предложени в ръководния екип за изпълнението на обществената поръчка, да са

назначени на трудов договор. При подаване на офертите икономическите оператори нямат интерес да влизат в подобни отношения с необходимите за доказване на годността експерти, тъй като липсва сигурност, че участниците ще бъдат определени за изпълнители.

5. При възлагане на поръчка за строителство на ПСОВ възложителят е определил изискване за осигуряване на технически ръководител в съответствие с изискванията на чл. 163а от ЗУТ, като е уточнил, че техническата правоспособност на предложено за технически ръководител чуждестранно лице може да бъде призната при условията на взаимност, установени за всеки конкретен случай, когато лицето притежава диплома, легализирана по съответния ред, и когато отговаря на изискванията на приложимия закон.

Изискването за наличие на призната професионална квалификация при подготовка и подаване на офертите е ограничително и води до необосновани административни трудности за участниците, включили в екипа си чуждестранни лица. При подаване на офертите тези икономически оператори не са сигурни, че ще спечелят поръчката, затова за тях не е налице икономически стимул да преминат през процедурата по признаване. Законосъобразно е подобно изискване да бъде предвидено единствено за участника, избран за изпълнител.

6. В поръчка за услуга възложителят е посочил, че участниците трябва да разполагат с експерт „ръководител на екип“ с „квалификация и капацитет за маркиране на птици“, притежаващи разрешително от МОСВ за опръстеняване през последните три години.

Разрешително за опръстеняване може да бъде изисквано само от избрания изпълнител, тъй като съгласно чл. 49 от Закона за биологичното разнообразие и Наредба № 8 от 2003 г. за реда и условията за издаване на разрешителни за изключенията от забраните, въведени със Закона за биологичното разнообразие, то се издава за конкретно посочени екземпляри и местообитания, поради което поставеното условие необосновано ограничава участието в процедурата и е неотнормено към момента на подаване на офертата за участие.

7. В поръчка за строителство възложителят е изискал да се осигури ръководител на дейности по консервация и реставрация, съгласно изискванията на чл. 164, ал. 2 от ЗКН, като лицето трябва да е вписано в публичния регистър на лицата, които имат право да извършват дейности по консервация и реставрация, за което се представя удостоверение за регистрация по чл. 165, ал. 3 от ЗКН.

Изискването за вписване в националния регистър е ограничително спрямо чуждестранните физически лица, които имат право да извършват дейности по консервация и реставрация съгласно законодателството на държавата, в която са установени, като изпълнението на изискванията на Закона за културното наследство следва да се осигури от избрания изпълнител при подписване на договора за възлагане на обществената поръчка.

8. В поръчка за строителство експертът по материалите следва да притежава валидно удостоверение за преминал курс за „Контрол върху качеството на изпълнение на строителството, за съответствие на влаганите в строежите строителни продукти със основните изисквания по ЗУТ“.

С цитираното изискване е ограничено правото на участие на чуждестранни експерти, които са придобили квалификация за оценка и контрол на качеството на строителните

материали и дейности в съответствие със законодателството на държавата, в която са установени. Ограничена е възможността за участие и на националните експерти, които са придобили еквивалентна на изискуемата от възложителя квалификация.

НАСОКИ ЗА ИЗБЯГВАНЕ НА НАРУШЕНИЯТА ПО Т.VI.4.

За да избегне изброените по-горе отклонения, възложителят следва:

- изрично да предоставя възможност за експерти, упражняващи професията си извън Република България, да докажат правоспособността си с еквивалентни документи от държавата, в която са установени;
- да не поставя изисквания за наличие на конкретни правоотношения с предложените експерти при подаване на офертата от участниците в процедурата;
- да не изисква спазването на лицензионни, регистрационни или разрешителни режими, които не са относими към момента на подаване на офертата;
- да не поставя изисквания въз основа на национален, регионален или местен признак.

VI.5. Относно броя на експертите

1. При поръчка за строителство за изграждане на сграда за природозащитен туристически център, която е пета категория строеж, възложителят е поставил изискване участниците да разполагат със средна численост на персонала не по-малко от 50 човека за предходната 2012 г.

Изискването за средна численост на персонала - не по-малко от 50 човека за предходната година, е условие за вписване в Централния професионален регистър на строителя за изпълнение на строежи първа категория, съгласно чл. 9, ал. 2, т. 1 от Правилника за реда за вписване и водене на Централния професионален регистър на строителя, поради което изискването е завишено и не съответства на стойността, сложността и обема на обществената поръчка.

2. При поръчка за възлагане на услуга по разработване на работни инвестиционни проекти по някои от обособените позиции участникът следва да разполага с персонал от минимум 9 експерта с определена професионална компетентност, а по други – с минимум 12 експерта. При участие по повече от една обособена позиция минималното изискване се прилага чрез кумулиране.

За да участва по повече от една обособена позиция, участникът следва да представи списък с минимум 18 експерта. При подаване на офертите за повече от една позиция участниците нямат гаранция, че ще спечелят поръчката по всички тези позиции, тъй като конкуренцията за всяка от тях се развива самостоятелно. Следователно участниците нямат интерес да осигурят съответствие с цитираното условие и затова същото има възпиращ ефект.

3. В поръчката за строителство с обособени позиции, всяка от които съдържа по един строителен обект, възложителят е изискал осигуряването на трима технически ръководители.

Спецификата, обемът и срокът за изпълнение на всеки от обектите по отделните позиции не обосновават необходимостта от осигуряване на трима технически ръководители, поради което заложеното условие е непропорционално и необосновано ограничава участието на стопанските субекти в процедурата.

НАСОКИ ЗА ИЗБЯГВАНЕ НА НАРУШЕНИЯТА ПО Т.VI.5

За да избегне посочения тип отклонение, възложителят следва да не поставя изисквания за брой експерти, който е необоснован с оглед предмета, обема и стойността на поръчката, която се възлага.

VII. НЕОБОСНОВАНИ ОГРАНИЧЕНИЯ ПРИ ПОЛЗВАНЕ КАПАЦИТЕТА НА ДРУГИ ФИЗИЧЕСКИ И/ИЛИ ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА

VII.1. Относно техническото оборудване

1. Възложителят е изискал участникът да разполага със следното минимално строително оборудване: Камцион – 1 бр., Самосвал – 1 бр., Бордова кола – 1 бр., Иглени вибратори – 2 бр., Електрожени – 1 бр., Бормашина – 2 бр., Ъглошлайф – 2 бр., Пистолет с нагорещен въздух – 2 бр., Метално инвертно скеле - 500 кв.м.

Условието се доказва със списък на строителното оборудване, което ще се използва за изпълнение на поръчката, заедно със заверено от участника копие на документ, доказващ собствеността или заверено копие на документ за официален ангажимент (предварителен договор за покупка, лизинг или наем), доказващ наличността на оборудването за срока за изпълнение на обекта.

2. Участникът трябва да притежава минимум собствени или наети - техническо оборудване, строителна техника и механизация, необходими за изпълнение на поръчката, изрично посочени в Приложение № 4.

Условието се доказва със списък-декларация Образец № 20 на техниката, оборудването и механизацията, които участникът ще използва при изпълнение на строителството, като в случай, че декларираната техника, оборудване и механизация не е собствена, а наета, към списък-декларация образец № 20 се прилага заверено копие на договорите за наем.

3. Участникът трябва да разполага със собствена или наета техника и механизация за изпълнение на строителните и монтажни работи, включително акредитирана от ИА „Българска служба за акредитация” (БСА) лаборатория за контрол на качеството на извършваните земни и пътни работи.

Изискването се доказва с представяне на списък/декларация по образец Приложение № 12. Към списъка/декларацията се прилагат извлечение от инвентарна книга за собствени активи или договор за наем за наети такива.

4. Участникът да притежава собствена или наета материална база (производствена, складова и техническа), което се доказва с талони на автомобилната техника, фактури, митнически декларации и др. и /или копие от лизингови договори и /или договори за наем.

5. Участникът да разполага със собствена сервизна база или договор с такава, което се доказва с копие на документ за собственост или договор за наем/ за наличието на стационарна сервизна база за гарантиране на квалифицирано сервизно обслужване.

6. Участникът трябва да има на разположение минимум 2 /две/ моторни превозни средства /МПС/, подходящи за транспортиране на стоките, предмет на обществената поръчка и да разполага с минимум с 1 /един/ обект за търговия или производство.

За доказване на условията се представят декларация за всички транспортни средства, които са на разположение на участника за срока на изпълнение на договора, към която се прикрепят копия на регистрационни талони, договор за наем или договор за лизинг, и декларация за наличие на обект за търговия или производство, която да е придружена от заверено от участника копие на документ за собственост или договор за наем на обекта.

7. В случай, че част от оборудването е под наем, договорът следва да е със срок на действие не по-рано от две години след крайния срок за подаване на офертите, да индивидуализира

ясно машината/оборудването, което се предоставя под наем и да не съдържа уговорки относно предоставянето на оборудването, договори под условия, декларации и др.

8. Участникът да разполага с налична (собствена или под наем) строителна техника, съгласно посоченото в техническите спецификации. Доказва се със списък-декларация за техническото оборудване, придружен от документи за собственост/валиден договор за финансов лизинг или валиден договор за наем на всяка една машина/оборудване, включени в списъка. В случай, че част от оборудването е под наем, договърът да е със срок на действие не по-рано от 31 март 2015 г., да индивидуализира ясно машината/оборудването, което се предоставя под наем и да не съдържа уговорки относно предоставянето на оборудването.

9. Участниците да представят декларация за собствена, или наета механизация и декларация за собствена или наета техника. Доказва се със снимков материал, фактури и счетоводни документи, договори.

10. Декларация за техническото оборудване, с което разполага участникът, като тя трябва да бъде придружена с документи, доказващи собствеността на оборудването, механизацията и техниката или договори за лизинг, наем и др.

При изброените примери в т. 1-10 възложителите са възпрепятствали участието на лицата в поръчката, като са ограничили възможността им да участват, ползвайки капацитета на трети лица.

Съгласно чл. 63, ал. 1, т. 8 от ЗОП възложителят може да поставя изискване участниците да разполагат с инструменти, съоръжения и техническо оборудване, необходими за изпълнение на поръчката, но не и относно собствеността на изисканото оборудване. Поставянето на изискване за наличие на собствено или наето оборудване/ техника/ сервис предполага обстоятелството, че потенциалните участници имат собствено такова или са влезли в договорни отношения с друго лице за осигуряването на оборудването. Към момента на подаване на оферта икономическият оператор не знае дали ще бъде определен за изпълнител на обществената поръчка, следователно няма интерес да влага допълнителен ресурс (материален и/или времеви), наемайки изискуемото оборудване, за да отговори на изискването на възложителя.

От друга страна, доказването на поставеното условие чрез представяне на документи, доказващи собствеността или наема на оборудването (като извлечение от инвентарна книга, предварителен договор за покупка, договор за лизинг, договор за наем и др.) необосновано ограничава възможността за доказване на наличността на оборудването за изпълнението на поръчката чрез посочване на предварително определен кръг от документи. Поставеното условие за изброените документи е в противоречие и с чл. 64, ал. 1, т. 9 от ЗОП, съгласно който за доказване на техническите способности на кандидатите/участниците се представя декларация за инструментите, съоръженията и техническото оборудване, които ще бъдат използвани за изпълнение на поръчката, следователно изискването за представяне на всеки друг документ извън посоченото в закона е недопустимо.

VII.2. Относно екипа за изпълнение на поръчката

1. Екипът за изпълнение на дейностите по договора да включва експерти, които да са сключили трудов или граждански договор със съответния участник.

2. Участникът да има назначени на трудов договор инженер – геодезисти и минимум 2 техници.

3. Ръководителят на обект и техническият ръководител да отговарят на изискванията на чл. 163а ЗУТ - да са назначени на трудов договор.
4. Участникът да има назначени на трудов договор квалифицирани технически лица, включително и такива, отговарящи за контрола на качеството.
5. Участникът трябва да разполага с квалифициран персонал за изпълнението на обществената поръчка, като се представят копия от трудови договори и документи, удостоверяващи квалификацията и професионалния опит на персонала.
6. Участникът да представи доказателство, че ръководителят на екипа е работил през последната една година до момента на подаване на офертата на постоянен трудов договор към него.
7. Списък на инженерно-техническия екип, който ще участва в изпълнението на строителството с ключови експерти, назначени на трудов договор или привлечен по граждански договор.

При изброените примери в т. 1-7 е ограничено правото на икономическите оператори да използват ресурсите на други физически или юридически лица съгласно чл. 65, ал. 1 от ЗОП, като към момента на подаване на офертите за участниците в процедурата липсва интерес да влизат в конкретен вид правоотношения (да привличат експерти на постоянни отношения) с цел покриване минималните изисквания на възложителя, тъй като нямат сигурност, че ще спечелят обществената поръчка. Създават се необосновани пречки към икономическите оператори, като се дава предимство на лица, които към момента на провеждане на процедурата разполагат с изискуемите от възложителя експерти. Следователно, за да участват в процедурата за възлагане на обществена поръчка, икономическите оператори трябва да сключат трудови (в голямата част от случаите) или граждански договори със съответните лица, за да отговорят на критериите за подбор на възложителя.

8. Всички или част от предложените експерти (ключови и неключови) трябва да са част от заверения списък към лиценза за упражняване на строителен надзор на консултанта.

Експертите от екипа на участника да са вписани в основния или разширения списък по Наредбата за условията и реда за издаване на лицензи на консултанти за оценяване на съответствието на инвестиционните проекти и/или упражняване на строителен надзор.

С поставеното условие експертите да са част от списъка на правоспособните физически лица, е ограничено правото на икономическите оператори да докажат годността и капацитета си за изпълнение на поръчката чрез позоваване ресурсите на трети физически или юридически лица по чл. 65, ал. 1 от ЗОП, като се използват лица, които притежават изискуемите квалификация и опит и не са част от лиценза за упражняване на строителен надзор.

В посочения пример участникът може да кандидатства за обществената поръчка само чрез специалистите, с които е получил съответния лиценз, което е ограничително. Това е така, защото икономическият оператор, тъй като не знае дали ще бъде определен за изпълнител на обществената поръчка, няма интерес да влага допълнителен ресурс (материален и/или времеви), за да отговори на изискването на възложителя.

НАСОКИ ЗА ИЗБЯГВАНЕ НА НАРУШЕНИЯТА ПО Т.VII

За да избегне изброените по-горе отклонения, възложителят следва да не поставя изисквания за:

- оборудване/техника/съоръжения и др., собственост на участника или наети от него;
- представяне на документи, доказващи собствеността или наема на оборудването;
- вида на отношенията между кандидата/участника и лицата, предоставящи капацитета си.

VIII. ФИНАНСОВО ВЛИЯНИЕ

До 23.08.2019 г. финансовото влияние на нарушенията за ограничителни изисквания се определяше съгласно т. 9 и т. 10 от Насоките за определяне на финансовите корекции, които се прилагат спрямо разходите, финансирани от ЕС в рамките на споделеното управление, при неспазване на правилата за възлагане на обществени поръчки (приети с Решение на ЕК от 19.12.2013 г.). Относителните процентни показатели на финансови корекции бяха 25 %, 10 % или 5 % от поисканите за възстановяване разходи по засегнатия договор. Конкретната финансова корекция се определяше според сериозността и тежестта на нарушението, като анализът на тези характеристики се правеше индивидуално от всеки орган.

След 23.08.2019 г. са в сила изменения в Наредбата за посочване на нередности, представляващи основания за извършване на финансови корекции, и процентните показатели за определяне размера на финансовите корекции по реда на ЗУСЕСИФ (наричана по-нататък Наредбата), които регламентират нередностите за нарушения по обществени поръчки съгласно новите Насоки за определяне на финансови корекции, които трябва да бъдат извършени спрямо финансирани от Съюза разходи в случай на неспазване на приложимите правила за възлагане на обществени, приети с Решение от 14.05.2019 г. на Европейската комисия (наричани по-нататък Насоките на ЕК от 14.05.2019 г.).

Съгласно измененията с ДВ, бр. № 19 от 6.03.2020 г., в сила от 10.03.2020 г. Наредбата съдържа две скали с процентни показатели в зависимост от приложимия ред за възлагане:

- Приложение № 1 касае процедурите по ЗОП (ДВ, бр. 13/16.02.2016 г., в сила от 15.04.2016 г.)

и

- Приложение № 1а касае поръчките по ЗОП (ДВ, бр. 28/ 2004 г., в сила до 15.04.2016 г.).

1. Нарушения за ограничителни изисквания по Приложение № 1 към чл. 2, ал. 1 от Наредбата

Нарушенията за ограничителни изисквания са определени като нередности в т. 10, 11 и 13 от Насоките на ЕК от 14.05.2019 г.

В т. 10 от Насоките от 14.05.2019 г. са обособени случаите, в които е налице необосновано ограничение по национален признак при формулиране на основанията за отстраняване, критериите за подбор и/или възлагане, или условията за изпълнение на поръчката, или техническите спецификации. Тук попадат всички случаи на условия кандидатът/участникът да е установен в страната или региона, да има опит и/или професионална компетентност или оборудване в страната или региона, изисквания, произтичащи от национални разпоредби и други, определени според национален, регионален или местен признак, възпрепятстващи участието на чуждестранните икономически оператори. При тях възложителят е игнорирал правото на чуждестранните оператори да докажат съответствието си с определеното условие към момента на подаване на офертите с еквивалентни документи от държавата, в която са установени.

Финансовото влияние на този тип нередност е съществено, като предвиденият процентен показател на финансова корекция е 25 %. Намален процентен показател от 10 % е приложим, ако в хода на процедурата е постигнато минимално ниво на конкуренция, т.е. получени са минимум две оферти, които са допуснати и отговарят на критериите за подбор.

В т. 11 от Насоките на ЕК от 14.05.2019 г. са обхванати всички останали ограничителни изисквания, които обхващат всички първоначално обявени условия на възложителя. Основният процентен показател на финансовата корекция за нередността е 10 %.

При наличие на минимално ниво на конкуренция се прилага финансова корекция с процентен показател 5 %.

Уредени са специални условия, при които процентният показател е 25 и той не се намалява в зависимост от конкуренцията:

- когато формулираното ограничително изискване не е свързано с предмета на обществената поръчка и

- когато поставянето на ограничителното условие е довело до ситуация, при която само един кандидат/участник би могъл да представи оферта и това не може да бъде обосновано от спецификата на конкретната поръчка.

При тези специални случаи основанийето за намаляване на финансовите корекции е неприложимо.

Необоснованото ограничение на възможността за използване на подизпълнители е изведена в нова нередност по т. 13 от Насоките на ЕК от 14.05.2019 г., като приложимият процентен показател е 5 %.

2. Нарушения за ограничителни изисквания по Приложение № 1а към чл. 2, ал. 2 от Наредбата

Посочените в т. 9 от приложение № 1а към чл. 2, ал. 2 от Наредбата нередности за нарушенията за ограничителни изисквания съответстват на нередностите по т. 9 и 10 от Насоките за определяне на финансовите корекции, които се прилагат спрямо разходите, финансирани от ЕС в рамките на споделеното управление, при неспазване на правилата за възлагане на обществени поръчки (приети с Решение на ЕК от 19.12.2013 г. и наричани по-нататък Насоките на ЕК от 19.12.2013 г.).

Съгласно т. 9 и т. 10 от Насоките от 19.12.2013 г., при неспазване на правилата за възлагане на обществени поръчки (приети с Решение на ЕК от 19.12.2013 г.) финансовото влияние на нарушенията за ограничителни изисквания е 25 %, 10 % или 5 % от разходите по засегнатия договор, като конкретната финансова корекция зависи обикновено от следните обстоятелства:

- дали прогнозната стойност на поръчката попада под/над праговете на европейските директиви за обществени поръчки – за поръчки под праговете на директивата най-високият процент финансова корекция е 10 %;

- броят на получените оферти – наличието на конкуренция при възлагането на обществената поръчка е основание за намаляване на финансовата корекция;

- дали ограничението се отнася до кандидатите/ участниците и дали може да се преодолее с капацитета на трети лица – например, ако необоснованото ограничение касае експертите от екипа за изпълнение на поръчката, нарушението има ограничено влияние върху конкуренцията, тъй като може да бъде преодоляно чрез капацитета на трети лица и др.

Обръщаме внимание, че нарушенията за ограничителни изисквания не са с формален характер, те винаги водят до финансова корекция, определена по основание и размер съгласно Наредбата за посочване на нередности и Насоките на ЕК.